પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો૦
અમારૂં વસાણું સંતો, સૌ કોને ભાવે, (૨)
અઢારે વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતો૦
લાખ કરોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજી, (૨)
વ્હોરવું હોય તો વ્હોરી લેજો,કસ્તુરી છે સોંઘી–સંતો૦
આવરોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચત્રુભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો૦

૨

જે ઘેર હરિજન હરીરસ ગાય,તેતો નીત્યગંગામાંનાય(૨)
અડસઠ તીરથ ગુરૂને આંગણે, (૨) દુર ગયે શું થાય–જે

૨

ધ્રુવ નાહ્યા પ્રહ્લાદ નાહ્યા, હેતે નાહ્યા હનુમાન, (૨)
પ્રીતે કરી પરીક્ષત નાહ્યા, (૨) જોગી શુકદેવ ગાય—જે
સહુ સંત મળી ધારણ બાંધ્યું, જ્ઞાન ગંગા તોલાય (૨)
જપતપ તીરથ જોડે મળ્યા (૨) તે માંસર્વ સાધન મળી જાય.
ભલે મળ્યા મેહેતા નરસિંહના સ્વામી, હેતે હરીના ગુણ ગાય
જ્ઞાનગંગાનો મહિમા મોટો, મુખે કહ્યો નવ જાય જે૦ (૨)

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામ જોને,
સુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે. તે પામે રસ પાવ જોને,
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડયા મરજીવા જોને.
મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને,
તીરે ઉભા જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને.
પ્રેમ પંથ પાકવની જવાળા, ભાળી પાછા ભાગે જોને,
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને,
માહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનો મેલ જોને,

રામ અમલમાં રાતો માતા, પુરા પ્રેમી જંન જોને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન જોને.

૪

હરીને ભજતાં હજુ કોઇની લાજ, જતાં નથી જાણિરે;
જેને સુરતા સામગીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે. (ટેક)
વહાલે ઉગાર્યો પ્રલ્હાદ, હિરણ્યકશ્યપુ માર્યોરે.
વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે.—હર ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ,પોતાનો કરી થાપ્યોરે. ૨
વહાલે મીરાં તે બાઇનાં ઝેર હળાહળ પીધારે,
પંચાળીનાં પુર્યા ચીર, પાંડવ કામ કીધાંરે—હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઇ કરશેરે,
કર જોડી કહે પ્રેમલદાસ, ભક્તોનાં દુઃખ હરશેરે—હ૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરવું નથીરે,
એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધાર;
તેમાં ભુલી ગયો ભગવાનનેરે. ટેક.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરારે,
ખેતીવાડી ઘોડાને દરબાર. તેમાં૦ ૧
મેડી મંદિર ઝરૂખાંને માળિયાંરે,
સુખદાયક સુંદર સેજ. તેમાં૦ ૨
ગાદી તકીયાને ગાલ મશુરીયારે,
અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં૦ ૩
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે,
એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન. તેમાં૦ ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે,
તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦ ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મલ્યાંરે;
તારી મતિ મલિન થઇ મંદ. તેમાં૦ ૬
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી ગયોરે,
તારે પડયો ગળે જેમ ફંદ. તેમાં૦ ૭

૬

તારા માથે નગારાં વાગે મોતનારે,
નથી એક ઘડીનો નીરધાર;

તોય જાણ્યા નહીં જગદિશનેરે. ટેક.
મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,
એને જાતાં ન લાગી વાર. તોય૦ ૧
તારૂં જોબન ગયું જખ મારતુંરે,
માથે કાળા મટી ગયા કેશ. તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે;
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ. તોય૦ ૩
રોમ કોટિ વિંછુ તણી વેદનારે;
દુઃખ પામ્યો તું દેવના ચોર. તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સઉ લુંટવારે;
તેનું જરાએ ન ચાલે જોર. તોય૦ ૫
જીભ ટુંકી પડીને તુટી નાડીયોરે,
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ. તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ તોય૦ ૭

૭

સુખ છે તમારા શરણમાં-હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કરણમાં-હો શાંમળીયાજી (ટેક)

જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
એ મારા ગુરૂજીના ચરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
પ્રેમે કરીને મારે મંદીરે પધારો વહાલા,
ન જોશો જોશો જાત કુળવરણમાં-હોશામળીયાજી-સુખ.
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાજી-સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં,
ટાળ્યાં તે કોઇના નવ ટળે, રઘુનાથના જડીયાં-સુખ.
નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
અરધેવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં,ન મળ્યું અન્નને પાણી-સુખ.
પાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા, જેની દ્રૌપદિ રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં નયણેનીંદ્રા ન આણી-સુખ
સીતા સરખી સતી નહી, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ
રાવણ સરખો રાજીયો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઇ ગયાં, બધી લંકા લુંટાણી-સુખ

૭

હરીશ્ચંદ્રરાય સતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી-સુખ
સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્યા અંતરજામી,
ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસઇનો સ્વામી-સુખ

૬

હરિજન થઇને, હાણુવરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ,
ટાળ્યાં નહીં જ ટળે. ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમતનવહારીયે
જુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે.
કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે
તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન.
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે,
તોય વન ભટકયા સંગલઇ દારારે—હરિજન.
વાસુદેવ દેવકીજી બેઉ બંધન રહ્યાંરે,
પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર ગયારે-હરિજન.
એવું સમજીને હરખને શોક તજીયેરે;

એક તાર મન થઇ પ્રભુને ભજીયેરે,
કહે મુકતાનંદ હરિને ભજીયેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય,
ડહાપણ કોઇનું કામ ન આવે,
કરોને કોટી ઉપાય–હારે હાંરે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહેદેવ, નકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાચેનાં દેખતાંજીરે,
સતી કેમ તે લુંટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત પુરૂષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં જાય.
સતી શીતાને કલંક ચઢાવ્યો.
તો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું શીદને ચીંતા કરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે (ટેક)
તું અંતર ઉદ્વેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણીનો ધાર્યો મનસુબો હરબ્રહ્માથીનવ ફરે—કૃષ્ણ૦
દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્ર વગાડે જંત્રી, તેવા સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ૦
જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
તેમાં ફેર પડે નહિ કોઇથી, શીદ ફુલઇને મરે—કૃષ્ણ૦
તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઇચ્છા અનુસરે;
સદાકાળએરીતનભેનહી, શીદહુંપણુંમનમાંધારે—કૃષ્ણ૦
થવાનું તે અણુચીંતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
રાખ ભરોંસો રાધાવરનો,દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ૦

૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારાનો આધારજો;
ભાંગે સંકટ કુડાંરે સંસારનાં.
જેને નામે ઉતરીયે ભવપાર જો—સર્વ૦
અપર માને વચને ધ્રુવજી વન ગયા,
નારદજીએ દીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં.

મધુ ભજ્યા કાંઇ ત્યાં જઇ બાળેવેશજો—સર્વ
દૈત્ય પુત્ર પ્રહ્લાદજી આગે થયા,
લાગ્યો છે કાંઇ પિતા પુત્રનો વાદજો;
સ્તંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહરૂપ ધરી,
શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાદજો—સર્વ,
લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
ભક્તજનોને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
સમરણ પહેલાં આવ્યાછોરે તમે સદા,
ભક્તજન ઉગાર્યાં પાંચે વરજો—સર્વ.
સુદામાનું દારીદ્રપણું તો જાણીયું,
મુષ્ટિલ તાંદુલ ઓરોગ્યા મહારાજજો;
દાસ દયાના પ્રભુજી કરૂણા કરી,
ભકતજનના કીધાં કોટીક કાજજો—સર્વ.

૧૩

ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
બીજા સૌ જાણજો ભવાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
હાથી ઘોડાને સુખપાલ બેઠે શું થયું. (૨)

શું થયું મેળવિ માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
કંઠ સાહીને જમ જમ કાઢશે પાલમાં,
દુર રહેશે સુતવિત્ત જાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
દયા પ્રીતમ ભજો નંદના કુંવરને. (૨)
સફળ થાશે તારી કાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
એમાં શું કરે પંડીતને કાજીરે, વહાલો,
કરમાબાઇનો આરોગ્યો ખીચડો,
ને વિદુરની ખાધી ભાજી;
જુઠાં બોર શવરીનાં ખાધાં,
વહાલે છપ્પન ભોગ મેલ્યાં ત્યાગીરે. વહાલો.
વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા
ને કેળાં આણ્યાંતાં માગી,
ગર્ભ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી;
વહાલે તોએ ન જોયું જાગીરે, વહાલો.

શુણુકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી.
ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા;
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે વહાલો,
ભક્તની લોક નિંદા કરે;
ને જગત થયું છે બહુ પાજી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી.
માંથે ગીરધર રહયો છે ગાજીરે. વહાલો,

૧૫

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં ઠરે.ટેક.
સિંહણ કેરૂં દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને જરે. (૨)
કનક પાત્ર પાખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નિસરે–પ્રેમરસ.
અફરખોરનું શાકર જીવન, ખલના પ્રાણજ હરે, (૨)
ક્ષારસિંધુનુ માછલડું,જ્યમ, મીઠાં જળમાં મરે–પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે બ્રાહ્મણ હોય તે કરે, (૨)
વગળ વંશીને વમન કરાવે,વેદ વાણી ઉચ્ચરે–પ્રેમ.

ઉત્તમ વસ્તુ અધીકાર વીના મળે,તદપિ અર્થ ન સરે,
મચ્છભોગી બગવો મુકતાફળ,દેખી ચંચુ ન ભરે. પ્રેમ.
એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના,પુરૂષોતમ પુંઠ ન ફરે.(૨)
દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર, પ્રેમ ભક્તિયે વરે. પ્રેમ.

૧૬

રામ બાણ વાગ્યાં હોય તે જાણે,
ઓલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે. (ટેક)
ધ્રુવને વાગ્યાં પ્રલ્હાદને વાગ્યાં,
તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે.
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા,
હરિ આવ્યા તે ટાણે.
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું.
પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે.—રામ.
મીરાંબાઇને ક્રોધ કરીને,
રાણોજી ખડગજ તાણે;
વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા

એ તો અમ્રતને ઠેકાણે--રામ.
નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
ખેપ ભરિ ખરે ટાણે.
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા,
એવું ધનો ભગત ઉર આણે.--

૧૭

મારે વરતો વિઠલ વરને વરવું છે રે,
હાંહાં રે મારે વરતો—
બીજાને મારે શું કરવું છે. મારે વરતો૦
નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણો હાં, (૨)
મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે,
હાંહાં રે મારે ધ્યાન. બીજાને.
અવર પુરૂષની મારે આશ નથીરે હાં (૨)
મારે છોગાળાને છેડે પાર પડવું રે;
હાંહાંરે મારે છોગાળા. બીજાને.
સંસાર સાગરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
મારે હરિના ભરોસે તરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે હરિને. બીજાને.

બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં. (૨)
મારે રાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
હાંહાં રે મારે રાસ. બીજાને.

૧૮

શ્રી વલ્લભ વિઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
સઘળુ સમજો છો અંતરજામી. નંદલાલારે.
ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
અંતકાળે શી વલે થશે મારી. નંદલાલારે.
સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલારે.
વેદ ધર્મને વિસાર્યાં, શામળીયા વાલા;
અવગુણ ભર્યાં છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
સહુ જાણે છે ભક્ત સાચો શામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ ધરજો, શામળીવા વાલા;
પીડા ન પામું એવું કરજો. નંદલાલારે.
સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજો, શામળીયા વાલા;
દોષ ન જોશો દરશન દેજો. નંદલાલારે.

૧૬

શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાલા;
દુઃખ હયાનાં સર્વ હરજો. નંદલાલારે,

૧૯

કાયા જીવને કહે છેરે, સુણો મારા પ્રાણપતી;
મેલી મુજને કયાં જાઓછોરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
જીવ તમારા લીધેરે, ચાલુ છું હું મદમાતી;
તમ વિના નહી મારેરે, આ દેહીના સંગાથી. ૨
જ્યારે તમે જાશોરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
જયારે જાવુંજ હતુંરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી. ૩
ઘણાં લાડ લડાવ્યાંરે ભેગી બેસી જમતી.
હવે કેમ તરછોડીરે, આવિ કેમ ફરી મતી. ૪
કોઈક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતી;
કરશે બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણુતી નોહોતી. ૫
છો દેવ નીરંજનરે, મુળે મંગળ મુરતી;
તારો ભેદ ન જાણ્યોરે, એવિ તારી અકળગતી. ૬
મારી કરણી ના જોશોરે, હું કરજોડી કરગરતી;
મેલી માયાને ચૈતનરે ચાલ્યા અમરાવતી. ૭

દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય મતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમાંરે, પડી અમને ફાંશી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી. ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારિ કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દૂર ખશી;
ભળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવીનાશી,
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેંના પોંપટનું, પાંજરૂં આ કાયાકંચનનું;
મેંના માયા હરીની દાસી ચેતન પોપટજી આવનાશી,

જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડું૦ ૧
કારીગર પુરા કેહેવાતા, પંચરંગી પાંજરૂં વડતા;
તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા, જોડું૦ ૨
ચૈતનનું તો તેજ ઘણુંરે તપે, શોભે પરિબ્રહ્મની રૂપે;
બેઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે, જોડું૦ ૩
મેંનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી,પોપટજીનું મનદુલેઇહરિ;
પોપટજીની મત સમુળગી ફરી. જોડું૦ ૪
મેંનારેતુંતોઆવનેઓરી, મારીનેતારીસરખીબનેજોડી;
મેનાએ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડું૦ ૫
હવેરે મેંના કહેછેપોપટને આવિનેહુંતો વરૂંછું તમને;
રખેને દગો દેતાજી અમને, જોડું૦ ૬
એવુંરેસુણ્યુંપોપટથયોએહાલ.તેમતેમમેંનાકરેજાઇ૦હાલ
મેંનારે તને કરવા હું ન્યાલ. જોડું૦ ૭
હવેરેમેનાપોતેમનમાંહસી,હુંતોપેલાપોપટનેરૂદિએવસી;
એનેરે લેઇ ફેરવું ચોરાશી. જોડું૦ ૮
પોપટજીતો ભણવું એ ભુલી ગયા,જઇને પેલીમેનાના
વશમાં રહ્યા;
પોપટજી હવે મોહ દરીઆમાં વહ્યા, જોડું૦ ૯
હવેરેમેંનાપોપટજીબંનેને, બેઠારેહતોકાળબીલાડો કને;

જઇને પેલા પોપટજીને હણે. જોડું૦ ૧૦
હવેરે પોપટને લાગ્યું ખારૂ, પેલુરેસુખ ક્યાંરેગયું મારૂ;
પડેછેમારેમરવું ને અવતરવું જોડું૦ ૧૧
ચેતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના
વશમાં રહ્યા.
માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા. જોડું૦ ૧૨
નારણસીંગ ગુરૂ ચરણની આશ, માયા થકી થઇને
બેઠોછું નિરાશ,
આપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડું૦ ૧૩

૨૨

નાથકેસેગજકોબંધછોડાયો,એહિઅચરતમોહેઆયો.ટે૦
ગજ ઓરગ્રાહલડત જળભીતર,લડતલડત ગજ હાર્યો.
જવપુર સુંઢ રહિ જળ ઉપર,તબહરીનામ પોકાર્યો.૧
સબરીકે બોર સુદામાંકો તાંદુલ,રૂચી રૂચીભોગલગાયો;
દુરજોધનકો મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો.૨
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો,ફેણ પર નરત કરાયો;
ગીરી ગોવરધન કરપર ધારો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો.૩
અગાશુર માર્યો બગાશુર માર્યો, દાવાનળ પાનકરાયો;

સ્થંભફોડીહિરણ્યાકશ્યપ મારીો, નરસિંગનામધરાયો.૪
અજામેલ ગજ ગુણુકા તારી, દ્રુપતીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતા પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો.૫
દુરજોધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભરોંસો આયો;
શબ સખીયનમીલીકંગનબાંધ્યો,રેશમગાંઠબંધાયો. ૬
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉડાયો;
ખોલ કોટડી પારથ ધાયો, ગરૂડકુ નાજ સંતાયો. ૭
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કાંહાંરે છુપાયો;
જોગી જાકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહી આયો;
સુરદાસ પ્રભુતિહારોમીલનેકું,જસોદાકી ધેન ચરાયો૮

૨૩

તેરે દયાધરમ નહી મનમે,મુખડાકયા દેખે દરપનમેટેક.
જબલગ ફુલ રહે ફુલબાડી;બાસરહે નીજ ફુલનમેં,
એકદીન એસી હો જાવેગી, ધની ઉડેગી તનમે મુ૦ ૧
ચુવાચંદન અબીર અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં;
ધન જોબન ડોંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા ખીનમેં મુ૦૨
નદીયાં ઘેરી હરી નાવ પુરાની, ઉતરી ચાહે સંગમે;
ગુરૂ મુખ હોય સો પાર ઉતરે,નુગરાડુબે ઉનમે, મુ૦૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ ધનમે;
દશદરવાજાઘેરલીએ જબ,રહીગઇમનકી મનમે. મુ૦૪
પગડીયાં બાંધે પગ સવારે, તવ ઝુલા ઝુલે પલનેમે;
કહે કબીરા સુનો ભાઇસાધુ,એકલાલડરહેમનમે.મુ૦૫

૨૪

જાંહાં જોશો ત્યાંદુખીયાંબાબા,એ કયા વડ રહેમનમે;
જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપશીકુ દુખ દુના;
આશા મનશા સબ વ્યાપી,કોઇ પહેલ નહી સુના. ૧
રાજા દુખીયા પ્રજા દુખાયા, દુખાયા ઘર બૈરાગી;
દુખ કારણશેં શુકદેવને, ઉદરકી માયા ત્યાગી. ૨
સાચ કહેતો સબ જગ દુખીયા, જુઠા કહી ન જાઇ;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, જીન્ને શ્રષ્ટી જમાઇ. ૩
ધુત દુખીયા, અબધુત દુખીયા હય ધન રંકા;
કહેત કબીરા નહિ ઓ દુખીયા, જીને મનકુ જીતા. ૪

૨૫

ધન ડાકોર રૂડુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
શામળીઓજી ચતુર સુજાણ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧

૨૨

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધરાવ્યારે;
અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઓધાર્યારે. ૨
ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
દુખ જનમ મરણના જાય, સામા [illegible] ભરતારે. ૩
એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજામીરે;
વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામિરે;
એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજીના સ્વામિરે. ૪

૨૬

ગોવિંદજી પ્રાણ અમારોરે, મને જુગ લાગ્યો ખારોરે;
મુને મારો રામજી ભાવેરે, બીજોમારીનજરેનઆવે. ૧
મિરાંબાઇના મોહોલમાંરે હરિ સંતકો વાસ;
કપટીથી હરી દુર વશેરે, મારા સંતનકેરીપાસ. ગો. ૨
રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
સાધુનીસંગતછોડી દો, તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
મિરાંબાઇ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાને હાથ;
સાધુના સંગત કબહુ ન છોડુ, નહિરહુતમારીપાસ. ૪
વિખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મિરાંને હાથ;
અમ્રત કરી મિરાપીગયાંરે, જેનોહરીએઝાલ્યો હાથ. ૫

સાઢવાળા સાંઢ શણગારજેરે, જાવું સો સો કોશ,
રાણાજીના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
ડાભો ધહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઇ પુરવ માંય;
સરવ છોડી મિરા નીસર્યાં, જેનું મનડુ હરિમાંહ્ય. ૭
સાસુ અમારી સુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ;
જેઠ જુગોજુગ જીવજો, મારો નાવલીઓ નીરદોષ ૮
ચુંદડી ઓઢું તારે રંગ ચુવેરે, રંગ સોરંગી હોય;
ઓઢું હું કાળો કાંબળો, દુજો ડાગ ન લાગે કોય. ૯
મિરાં હરીની લાડણીરે. રહેતી સંત હજુર;
સાધુ જનને દલતેશું પેશો દલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

માગતમાખણરોટી,ગોપાળ પ્યારે માગત માખણરોટી;
મેરેગોપાળકું રોટીબનાઉં. એકછોટીને બીજીમોટી ગો.
મેરેગોપાલજીકુંબિહાકરંગી. બ્રખુભાનકી બેટી. ગો.
મેરેગોપાળકુંઅંગીઆબનાદઉં,માથેકલંકી ટોપી. ગો.
આઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
ચીત જોતી. ગો.

૨૮

બાટ જુવે છે મીરાં રાંકડીઉભી ઉભી વાટ. ટેક.
મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
ફુલના તે હાર ને ફુલના તે ગજરારે;
ફુલના તોરારે ફુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
ફુલના પકવાન મીઠાઇયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
લવીંગ સોપારીને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી હોડાને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
સાવ સોનાનાં સોગટા ઢાળ્યા રે;
રમવા આવો તો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જોતાં ઠરેછે મારી આંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ટેક
મુખડું મે જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં;
મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂરે, મોહન તારા, ૧

સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે; મોહન તારા. ૨
સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઇએરે, મોહન તારા. ૩
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
હવે હું તો બડભાગીરે; મોહન તારા.

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહિ મળે; ૨
જોતાં નહિ મળે,જીવને ખોળ્યો નહી જડે, લેને, ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લઇ તેલમાં તળે;
આવો રૂડો મનખો મેલિ, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
મોતી સરખા દાણો લઇને ઘંટીમાં દળે, ૨
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંબો નહી ફળે. લેને. ૨
સંત બોલાવે બોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે. ૩
મારી ધકકે આગળ કરસે, વેઠે ભાર ભરે, લેને. ૩
માયા તને મીઠી લાગે, ગોળશે ગળે, ૨
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે, લેને. ૪

૩૧

હોલો હોલી કહેછેરે, પ્રભુ મારી વારે ચઢો;
બચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
દરમાંથી સરપ જો નીસરૈ તો વણસે મારાં કાજ
ગરૂડના ગામીરે આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
કહેતામાંજ પરવરીયાને, શરપમાં નીરવાણ;
પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એનાપ્રાણ;
ત્યાંથીબાણવછુટયોરે બાજ આવીહેઠેપડયો. હોલો. ૩
કઠણવેળામાં કામજઆવે,જોભજનકરેતો ભય જાય;
એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કોના પુંજું પાય;
ગુનેહગાર તારોરે તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪

૩૩

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
બાનારે માટે જો દુઃખદેશો,તો કોણ જપે તારોજાપ. ૧
રોહિદાસની તમેપાતરીલીધીને, નવ જોઇ જાતકે ભાત;
શેનાબાટે સનમુખરહીને,તમેનાઇકહેવાયા હો નાથ. ૨

પ્રલ્હાદનિ તમે પ્રતીપાલણ પાળીને, સ્થંભમાં પુર્યો વાસ.
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધી, સુધનવાને કાજ. ૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાને, રાખી સભામાં લાજ;
સાગરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતો ગજરાજ. ૪
ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાને, આપ્યાં મીરાને હાથ;
મેહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યા ત્યારે કેદારો લાવ્યા
મધરાત; પ્ર.
ભકતોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુળશીના સ્વામીને કહું કરજોડી પુરો અંતરની આશ

૬૩

હરિ ભજવાનું ચોઘડીયુરે તને ફરી ફરી ક્યાં મળશેરે;
ચોંપકરીને ચેતી લેજો, ભવના તારણ તરશેરે. હ. ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશે; પશુ પંખી અવતરશેરે;
વરણાગીમાં વારેજ ઉઠશે, કોઇ ખાણે રડવશેરે. હ. ૨
દુખ લાગે તો વેહેલું લાગો, ઉંધું ઉધું ચાલ્યુ રે;
માને ઉદર શું ઓઢ્યો તો; શું બોઢ્યો શું પાળ્યુ રે હ. ૩
જોબન જાશેરે જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
સગાં સ્નેહી સુખનાં બેલી, અંતે અળગાં રહેશેરે. હ. ૪
હરી નામ તો હારી બેઠા વીખીયામાં વીટાયોરે;

ચોળે દહાડે ધજારે બાંધી, ચૌટામાં લુટાયોરે. હ. ૫
આ અવસરનો રૂડો કહાવે, પાપ ન કરશો પ્રાણીરે;
કલ્યાણ કહે તે કહ્યું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે.હ. ૬

૩૪

ગઉચારી ઘેર આવે. વાલો મારો ગઉચારી ઘેર આવે;
હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં,મીઠી મોરલી બજાવે;
ગુંજા ફુળનાહાર, મનોહર, મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામીતણી સુંદરતા જોઇજોઇ,વ્રજ જનના મન મોહીયે
કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસઇયાનાસ્વામીમંદીરપધારો,શેરીયેતે ફુલડાં વેરાવું

૩૫

ચાલો જઇયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજેછે.
દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.ટેક.
પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠી.વેદ લાવ્યા ચાર ત્રાળીને,
કચ્છપ રૂપે સાગર મથિયો. ચૌદ રત્ન બહાર કાઢીને,
અમ્રત તો અમરોને પાયું, વિખ પાયુ વિષ ધારીને;

વરાહરૂપે પ્રથિવ લાવ્યા આવ નિરંજન આજે છે.
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૧
પ્રલ્હાદની પ્રતિપાળ પાળવા. નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું;
હિરણાકસ્યપુ નખે વધેર્યો,વિધિનું વાકય સફળ કર્યું;
વામનરૂપે બળીને ચાંપ્યો, ઇંદ્રરાયનું કારજ કર્યું;
છબિલોજી છડીદાર થૈ ઉભા,બળિરાજાનું ભાગ્ય ભર્યું
ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી કીધી, જઇ કુકણ બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે.૨
અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજા રાવણ મારીને;
વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
મોરલીમાં મહા મોહ પમાડયાં,ત્રણ લોક નરનારીને;
બુદ્ધ રૂપે જગન્નાથજી, જગમગ જોત બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૩
અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી,ઘટઘટમાંતમે રમી રહ્યા
ડાકોરમાં ઠાકોર બિરાજયા, બોડાણાપર કરી દયા,
ગંગાબાઇના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા;
ભકિત જાણી સારંગપાણી, ગુમળી પાછા ઘેર ગયા;
માખણીયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;

દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
ઉંચુ દેવળ ઉંચું શીખર, ઉપર ધજા ફર ફરે;
જે દરવાજે નોબત વાજે, રત્નગર ત્યાં ગડગડે;
ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંઘ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
આડે દહાડે શુકરવારે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે ગાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૫
ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક દરશને આવે છે;
મોટા મોટા સંઘવી થઇને સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
નયણે નરખું હઇડે હરખું રૂપ ઉપર જાઉ બલિહારી
શંખ ચક્રને પદમ બિરાજે; ગદા ધરી છે ગીરધારી;
શાકર માખણ તુળશીની માળા, રાય રણછોડને ચડાવે છે;
ઇચ્છારામના સ્વામી અંતરજામી ભક્તને લાડલડાવે છે ૬

૩૬

માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે,
ઝુલે લાડકડા પુરૂષોતમ આનંદ ભેર;
હરખી નરખીને ગોપીજન જાશું વારણે;
અતિ આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા.

હરીના મુખડા ઉપર વારૂ કોટીક ચંદ્રમાં,
પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડા રાતા ચોળ. માતા. ૨
મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રકુટી છે વાંકડી,
ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલુ,
નાજુક આભ્રણ સઘળાં કંચન મોતીહાર,
ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
કોઈ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪
લાલ લેલાટે કીધો કુમ કુમ કેરો ચાંદલો,
શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
જનની જુગતે આજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
સુંદર કારજળ કેરૂ ટપકુ કીધુ ગાલે. માતા. ૫
સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણું,
ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર;
માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલરાં,

ખેંચે ફુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
હંસ કારંડને કોકીલ પોપટ પારણે,
બપૈયા ચકોરને કાંઇ સારસ મેના મોર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ઘમઘમ ઘુઘરા વજાડે નંદકીશોર. માતા. ૭
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો જાયો વરરાજા થઇ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ,
જમવા વેળા રૂમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હું તો ધાઇને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારાવાર;
તેને નંદરાણી હુલરાવી ગાયે હાલરાં;
નથી નથી એના ભાગ્ય તણો કંઇ પાર. માતા. ૧૦
વૃજવાસી સઉ સરવેથી સુભાગી ઘણાં;
તેથી નંદ જસોદા કેરૂં ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
ધન્ય ધન્ય વંદાવન જ્યાં હરીકેરો છે વાસ;
સદા જુગલ કીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧૨

૩૭

ચીત તું સીદને ચીંતા ધરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ટેક.
સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ ઠરે;
સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદનું, જન્મમરણ જાય હરે કૃષ્ણ. ૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કરયું ત્યારે, લખચોરાશી ફરે. કૃષ્ણ ૨
તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો, હરબ્રહ્માથી નવ ફરે. કૃષ્ણ. ૩
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્રી વજાડે જંત્ર, તેનો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જયમ, શ્રીફળ પાણી કરે;
જનાર વસ્તુએણીપેરેજાશે, જયમ ગજકોઠુગળે. કૃષ્ણ. ૫

જેને જેટલું છે જયમ કાળે, તે તેને કર ડરે;
એમાં ફેર પડે નહી કોઇથી, શીદ કુટાઇ મરે. કૃષ્ણ.૬
તારૂ ધારયું થાતું હોય તો સુખ સચે દુઃખ હરે;
આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે. ખરે કૃષ્ણ.૭
થવાનું અણુચીતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરનો, દયા શીદને ડરે. કૃષ્ણ. ૮

૩૮

પ્રભુતનેપ્રસન્ન તે કેમથાય,તારાદીલનું કપટનજાય; પ્ર૦
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામસ્મરણમાં;અતીશે આળસતારે;
ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, આખો દીવસનહારે પ્રભુ. ૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
ગંજીફા સોગટાં કુટતા, આઠે પહોર નવ જંપે. પ્રભુ,૨
પ્રભુનું ચંદન ઘસતાં તારૂ, શ્રમથી શરીર બગડે;
કુંડી રહકું લઈ મરી મશાલો,ભાવે ભાંગજ રગડે,પ્રભુ૩
એકાદશી ઓચ્છવનું જાગ્રણ, અતી અઘરૂ તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જોવા સારૂ, સારી રાતજ જાગે પ્રભુ. ૪
હરીના ભક્તને લુખું સુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
સગાંસંબંધિપ્રોહોણાઆવે,તેનેમીષ્ટાનપીરસેપરાણે.

૩૫

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં ગણગણતુ બોલે;
ઘરનીસ્ત્રીજ્યાંમાગેઘરેણું ત્યાં;હશીમગનથઈડોલે. પ્રભુ ૬
ખોટાં મોતી કાચ ફીડીયાં, ભગવત ભુષણ ઘાલે;
સોનું રૂપુ મણી મુકતાવિણ,સ્ત્રીસુતને નવચાલે. પ્રભુ ૭
જગ દેખતાં જપવા બેસે, બાકીનાહ્ય ન ખાવા;
ગળાકાપેત્યાંથાયગળગળો,એ વૈશ્ણવનાવાહાલાપ્રભુ. ૮
આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શાક્ષી દે છે;
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો,અનુચીત કર્મ કરેછે. પ્રભુ. ૯
અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતરજામી;
એતો સાચાનો સંગીછે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ. ૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તે સજ્યા કરી;
કહીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ટેક૦
આછેરે તારૂં આછેરે મારૂં, તેમાં બંધાણું તારૂં ચીત;
અલબેલીનો સંગ ન મુકયો; તે વિના આંધળોભીંત;
એક ઘડી તું તોરે,થીર નવ બેઠો ઠરી, લાંબી સોડે. ૧
શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ,
કહીયે ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે સુગતથી અાજ;

જેજેમતેતેમજરે,મુઠીને તારે જાવું ભરી, લાંબી સોડે.૨
ઉંચીઉંચીમેડીનેબાગબગીચા,નવીનવીભાતના રંગ;
તે ઘેર બેઠા કકળશે, કોય ન આવે તારી સંગ;
તુળશીતો કહેછેરે,લીધીલખચોરાશીફરી,લાંબી સોડે. ૩

૪૦

ગોવંદગુણગાઇલ્યોમનઘેલા,તમેથાઓનેવહેલા વહેલા
હરીગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોવીંદગુણ૦ ૧
કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરૂશો ખોટો;
જુગમાં હરીજશ મોટોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૨
મન તું મારૂં મારૂં કરતો, સગા સંબંધી સાથે લડતો;
તું તો હિંડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૩
જીવ તારી માત પીતાને ભ્રાત,કોઇનહીઆવેતારીસાથ;
તારે જાવું એકલડાં વાટરે. ગોવીંદગુણ૦ ૪
જીવ તારે અવર તણીછે આશ, વેશત્રણાને થોડીરાત;
ક્ષણમાં થઇ જાશે પરભાતરે ગોવીંદગુણ૦ ૫
એવી વૈષ્નવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
ભકતભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે, ગોવીંદગુણ૦ ૬

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
ચાલો લાડકવાયા લાગું તમને પાય;
તેમ તેમ રીસાઇને રંગ રસીયોજી; આવે નહી,
પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
કાન કેમ સંતાપે મુજને ઘરમાં કામ છે,
વાટ જુએછે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લાગતી;
શા માટે શામળિયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
આવા ઢંગ ધુતારા જો કોઇ તુજમાં જાણશે,
ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું ક્યારની,
રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
હવે નહિ મારૂં મારા સમ મુજને છે બાપના,
હું તો હારી તુજથી તું જીત્યો જગદીશ;
શું કરૂં લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને.
શું કરૂં સાંખી રહું બાકી ચઢે છે રીશ માતા, ૪
જેમ તેમ સમજાવી લૈ ચાલ્યાં સુંદર શ્યામને,
કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;

મુખડું નરખી હરખી રંગમાં રીઝયાં ઘણું,
લાવી મુખડું આગળ મુકી કનકની થાળ માતા. ૫
માંહે પકવાનો પીરશ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
માંહે ખાજાં જલેબી બરફી બુરા ખાંડ;
પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળી,
હચોલ્યો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ.માતા.૬
ઘેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
બીજા નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
અતિ જમાડે જમાડે માતા લાલને,
તળ્યા તાતાં લાવી તરત મુક્યાં શાક. માતા. ૭
મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
શક્કરપારા શીરા તેમાં સાકર બહુ;
મારા અલબેલા લાલજી શે નથી બોલતા,
મારા સમ જો હવે કશું તને નહી કહું. માતા. ૮
મારા સમ જો તુજથી વહાલું મુજને કોઇ નથી,
મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાઓ;
મારાં આંગણિયાં રૂડાં રૂડાં દીસે છે તેમ વડે,
સમખાશામળિયા હવે ન આવા જાઓ, માતા,
પ્રેમે આરોગી ઉઠયા તે હરિ બળદેવજી.

માતા જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંગનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હઇયાના ફુટયા હરી સંગે હેત ન કીધુ,
લખ ચોરાશીફેર લગડુ માંથે માગી લીધુંરે હઇ. ૧
પેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સારૂ,મન માયામાંમોહ્યુંરે, હૈ.૨
જન્મ મરણ દુઃખ ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયોટાળી;
માતાપિતા જુવતીસુતસંગે,વિસારયા વનમાળીરે.હૈ.૩
આળસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તારૂં.
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મારૂંરે.હૈ. ૪

૪૩

આળસ તજને અભાગીઆ ગોવિંદ ગુણ ગાતાં;
રાંમે આપ્યા તે રોટલા, લાગેછે ખાતાં આળસ. ૧
સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સૈબડકા ભરિયા;
કઠીલાઇ ડેડામહેણતને, હરીકેમ વીસારીયા.આળસ. ૨

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્ય,
લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું, તેનીકાંઇચિંત્યા,આળસ૩
કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઇ લખલખ કરશો;
કકડો કોઇ નાંખે નહી, માર ખાઇને મરશો.આળસ ૪
મોઠો દેહ મંજારનો, કેઇ પેરેરે ધરશો;
છેછેડકહિંસઉંહાંકશો,મિયાંઉંમીયાંઉંકરિ મરશો. આ.૫
છુટશો ઘેર મોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
જે જેમ તેમ તે તાણુસે,ધણીની બીક રાખી,આળસ. ૬
આજ સેવા કર સંતની. હરી હૈડામાં આણી;
નહી તો પાડા થઇ પંથમાં, ભરશોકેમપાણી.આળસ,૭
માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડાંરે છુટાં;
ઘોડારે જઈને ધાશમાં પગ શાનેરે કુટો. આળસ. ૮
કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુખી બીજીરે વાણી;
અકબક થઇને બોકડા, ખાસો ખરસાણી, આળસ ૯.
ગરજીને ગાઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ઘાંટા;
તો ઉંટ થઇ નહી અવતરો,ખાવાને કાંટા. આભસ૧૦
માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
હસ્થિથઇનેમસ્તીઓ,માથેનહીધુળઘાલો. આળસ ૧૧
કૃષ્ણ વિસાર્યા તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશો,

વાંદર થઇ વરણાગીયા,કાળે મુખેરે ફરશો. આળસ.૧૨
હરિ ગુણ ગાતા તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
બગલા થઇ કેમબેસશો, તમે જળની તીરે. આળસ.૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો લોભે;
ધુડ થઇને ધુલશો, તમે ધરને મોભે. આળસ.૧૪
કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે શરૂવા;
કાળ નોળવણિયરતણા, દેહ છુટોને વરૂવા આળસ.૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
નિત્યે ઘર ઘર માગશો, તમો લુખોને સુકો. આળસ.૧૬
રીંછ રોઝને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવા છબીલો ભજો, તમે મુકીને માયા આળસ.૧૭
ચેતિ સકો તો ચેતજો, શું કહીયેરે ઝાઝું;
હાર વીનાજીવનું દુખડું,કહેતા હું તો વાજું.આળસ.૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઇ સાધન સજીયે;
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ આળસ.૧૯

૪૪

દીવેલ તો ખુટયુંરે કુશકા ખાંડતારે,
આળસીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;

૪૨

આદર કરતારે, આયુષ્ય વહિ ગયુંરે,
સુખમાં તો સમર્યા નહી શ્રીરામ. દીવેલતો. ૧
મનુષ્ય જનમરે મહા મહી જડયોરે,
ભજવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણ;
વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુજાણ. દીવેલતો. ૨
જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
ત્યાંલગી સહુકો કરતું હેત;
દોહેલી વેળાનોરે, સંગી એક રામછેરે,
ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત દીવેલતો. ૩
ઉંચાને કોટરે ભાઇ શું દોડતોરે,
આગળતો આવે છે મહા અર્ણ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે, ૪
તે પ્રભુ રાખજે તુજને શર્ણ. દીવેલતો.

૪૫

સામાન સાંભળરે સંગી તારા ચાલીયારે,
જે વળી આવતા તારે સાથ;
ઇંદ્રિયો સઘળીને શીથળ વિથળ થઇરે,
લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાજેરે પરને આંગણેરે,
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધાને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
નવ લહી કાળ કેરી જે ઘાત. સામાન. ૨
આ ભવમાં આવિરે ભલપણ શું કરયુંરે,
ભાર્યો મારી જનેતા નવ માસ;
રામ નામ લેતાંરે રસના આરસીરે,
કીધી તેતો વિષીયો કેરિ આશ. સામાન. ૩
બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે,
જઈ ભીડી બાવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
વાલો મારો નર્ક નિવારણ નાથ. સામાન. ૪

૪૬

હરિ ભજનવિના; દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ, સંત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવે ટેક
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યા, કે કર્મ તણા કોઠાર ભર્યા
અઘ ઓઘ તણા અંબાર કર્યા. હરિ. ૧
ફર્યો ચાર, ખાણ લખચોરાશી થયો જળચર
સ્થળચર ગર્ભવાશી.

માયા બંધનથી ન શકયો નાશી. હરિ. ૨
પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિં મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા;
હવે ગાઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ૦ ૩
તું ઝાડપહાડ જડરૂપથયો તે શીત વરસુ સુરતાપ સહયો;
તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ૦ ૪
દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી; શું બેઠો આળસ આણી;
કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ૦ ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;
તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ટેક
શુકજીનું મુળ જુઓ શોધી, સજનો ઘાતી પશુરોધી;
થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી. હરી૦ ૧
જુઓ વાલ્મીકજીની વાત ખરી, જેણે દર્ભશારામાં
દેહ ધરી;
તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરી૦ ૨
જુઓ એકલશૃંગી હરણીના; જુઓ વ્યાસમુની વણ
પરણીના;
જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના. હરી૦ ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણુપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
ચરિત્ર ઘણું;
થયા નારદ મન ગોવિંદતણુ. હરિ૦ ૪
જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;
જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિ૦ ૫
જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે, તે ગંગા સરખું
થઇને ફળે;
જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિ૦ ૬
એમજાતભાતસઉનજાણી,હરિભજેતેહહરિસરખોપ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળીખો એધાણી. હરિ૦ ૭

૪૮

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા, તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાહાલાજી,મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું.ટેક.
તેં અમરત ઢોળી વીખ પીધું,તેં હાથે કામ કુડુ કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
તનેજાળવીયા જઠરામાંહી,તારૂં રક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને સંભારયા સુપને નાંહી. દેહ૦ ૨

તેં જગપતિને નવજોયો, કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો
તે ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦ ૩
એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ. ૪
એને કૃતઘ્નની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઇયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીયે. દેહ. ૫

૪૯

હરિભજનથકી, છોટાહોયતે સઉથી મોટા થાય એ રાગ.
મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;
ખળકઠણકઠોર, ચંચળચોર ચપળચિત્તચોદશ જાયટેક.
મનભુતતણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;
તને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું. મન૦ ૧
જમકિંકરનોભયજાણે, તો મિથ્યાસુખને શિદમાણે;
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન૦ ૨
મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા. ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા,
તું તો ગાને ગુણ ગોવિંદ તણા. મન૦ ૩

મગહળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
ફળ દેખી મરતક ઝાડ ચહડે. મન૦ ૪
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી,શું સુતો સોડય ઘણી તાણી;
તારે માથે મરણુનો ભય જાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે,એનીતો કહીયે અક્કલ ઘણી;
સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી.ટેક
ખરૂ એ પાણી ને ખોટું એ પાણી,પાણીઅફીણને ખાંડ;
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનું બન્યું મોતીરે,પાણીની બની હીરાકણી. પા. ૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ;
પાણિનારે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીનો હાથી ઘોડારે,પાણીની શાલપામરી બણી પા.
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાંરે અન્ન;
સહુથી ન્યારોમારોસાંઇ બીરાજે;તેનેદેખીનેથયોછું દંગ.
સંગ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦૩
અક્ષરાતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા,ને અક્ષરથા નરનાર
ઓંકારથિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાવીસ નિરધાર
ઓગણત્રીશમા મહાવીષ્ણુરે, ત્રીશમાબાપુ ગાયભણ્યા.૪

૫૧

નામ જેણે જાણ્યું રે, તેતો વેદ ચારે ભણ્યો;
એહ જેણે જાણ્યોરે, તેતો ખરો તરત ભણ્યો. ટેક.
બતરીસ આભરણુ અંગે ધરિ નારિ,
નાક વિના શો શણુગાર,
કવીએ જે આપનું આપ ન જાણ્યું,
તે કેમ કરિ ઉતરે પાર;
સાર કયાંથી મળશેરે,ભણ્યો ખરો પણ ન ગણ્યો નામ.
વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,
તેની કેમ પુરી થશે આશ;
કેને બાપ કહેશેરે, વેશ્યાએ જે પુત્ર જણ્યો. નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવિનાશ;
એ ચોથા પદનો જે ભેદ જાણે,તેને કહિએ હરિતણોદાસ.
નાશ કરિ કર્મનોરે,સંશે એક પળમાં હણ્યો નામ૦ ૩
ગરીબી રાખી તમે ગુરૂજીનોસાહો, કરો શબ્દનો તોલ;
આપણુ થકીજે અદકો મળેતો, તમો ધારણુ કરજોબોલ

૫૨

ગુરૂને સંગે બાપુરે,અનામી નામ પોતે બનાયોનામ૦૪

ટીટોડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ થશે;
અઢાર અક્ષોણિ દળમાંરે, ઇંડા અટવાઇ જશે. ટેક.
ભુમિ તજી જઇ વ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુંસે;
કૃષ્ણ કર્યું તે કોઇથી ન મટે, શું ડહાપણમા ફુસે;
હજુર હુકમથીરે, હોનારૂં તે સેજે હશે ટીટોડી૦૧
રામ પ્રકટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણિમાં બાંધી પાળ;
સોનાની લંકાક્ષણમાં લુંટાવીને,વિભિષણકર્યોરેભુપાળ
વિશે ભુજ વાઢયારે, છેદયાં મસ્તક દશે ટીટોડી૦૨
પ્રલ્હાદજીનો પ્રતિક્ષા પાળી હિરણ્યાકશ્યપુ હણ્યો;
નરસિંહ રૂપ ધર્યું મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કશે, ટીટોડી૦૩
ગજઘંટાનાંખીને ઇંડાં ઉગાર્યાં,પક્ષાનાકીધીપ્રતિપાળ;
મુકુંદ કહે મધુસુદન મોટા, સમરો દીન દયાળ;
બાળ મને લાગિરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટોડી૦ ૪

૫૩

કપોતના કહેછેરે, કંથ મારૂ કહ્યું કરો;
સીંચાણાનો ભે છે રે, પારધીએ બાણ ભર્યું. ટેક.

અહીંથી ઉડી અળગાં રહિયે, આ દેશતજી પરદેશ;
મરમ વચન પીયુ મારાંરે માનો, લાજ નહિલવલેશ;
પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણુ રૂદે ધરો. કપોતની. ૧
કપોત કંથ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હસે;
શતરૂનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનું થશે;
હરદે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો. કપોતનીર
અહિ ડસ્યો પારધીને પાયે;બાણુ ડગ્યો તે વાર,
સીચાણાનું છેદાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
ભાવે ગુણ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતના ૩
તન તરૂવર પ્રાણ પંખીડો, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;
અહંકાર અહિનેજરા પારધિ. ક્રોધ સીંચાણોનિરધાર
મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની૦ ૪

૫૪

માથે કોપી રહયોછે કાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
પાણિ પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંઘ તને કેમઆવે;
નથી એકે ઘડીનો નિરધારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
આતો સુપના જેવો સંસારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૨
અલ્યા એળે ખોયો અવતારરે; ઉંઘ તને કેમ આવે,
તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
ચાર તોલાં છે મણમાં ભુલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૪
ફરી આવ્યો છે ગર્ભમાં ફોલરે. ઉંઘ તને કેમ આવે;
થોલ આવેલું થાય છે કથોલરે. ઉંઘ તને કેમઆવે. ૫
જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૬
કાંઠે આવેલું બુડશે ઝાઝરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારે કાજે કહે છે રૂષિરાજરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૭

૫૫

આભડશેટમાં બુડયું બધું એંગરે, સારૂ થાય શીરીતે.
નથી નાહાતો ગોદાવરી કે ગંગરે. સારૂ૦ ૧
દેવ મંદિરમાં નથી કરયા દીપરે. સારૂ૦
નથી કરતો તું ટેલીયાની ટીપરે, સારૂ૦ ૨
નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સારૂ૦
ખાવા તાકે મફતના માલરે. સારૂ૦ ૩
દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે. સારૂ૦
આખી પ્રથ્વીના વ્હોરી લીધા વેમરે, સારૂ૦ ૪
નથી વાપરતો દેવની દસુંધરે. સારૂ૦
નથી વાપરતો વીપ્રની વસુંધરે. સારૂ૦ ૫

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે, સારૂ૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે, સારૂ૦ ૬
નથી કરતો તું ખળાનિ ખેરાતરે, સારૂ૦
રૂષિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે. સારૂ૦ ૭

પ૧

જીવલડા આજ કે કાલે જાવું,
ઉડી જાયે રાખ થઇ તન આવું. જીવલડા. ટેક.
પડયાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે.
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે;
જનમીયા તેતો જરૂર મરી જાશે. જીવલડા. ૧
ગયા જેને ગાદીપતી ખાઇ ગોથાં,
પડયાં મુકી ચાલ્યાં પંડિત પોથાં;
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં; જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,
ચતુરંગી પુઠે હળ ચઢતાં,
જુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં, જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;
તે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા. જીવલડા.

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઇ મળતા;
બહુ એવા મળ્યા મશાણમાં બળતા, જીવલડા. ૫
ફુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
દિઠા એતો નજરે ડાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલડા. ૬
જેને ઘેર ગરબડ ત્રંબાળુ ગાજે,
વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે;
રાજા એવા જલતા જોયા રૂષીરાજે. જીવલડા, ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચુ છે મરણું,
ખીલ્યાં પાંદડાં એને નહી ઘટે ખરવું, રે મનડા. ટેક.
પડતા ચહેમાં કંઇક કો વરસ પચીસે,
વળી કેટલાકતો વહી ગયા ત્રીશે;
ત્રીયા મેલી ટળવળતી કોઇ ચે ત્રીશે. રે મનડા. ૧
ખુટે કાળે કંઇક અગાશીથી ખશીયા,
રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઇક રસીયા;
દિઠા કંઇક દેહોત વિષધરે ડસિયા, રે મનડા. ૨
બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઇક બળીયે;

ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળિયે;
કાઢી નાખ્યા કંઇકના વંશ કોગળીએ. રે મનડા. ૩
બળી ગયા ભોમી વિશે કંઇક ભોમી,
ઊડી ગયા કંઇક નારી આગે ઊદયોગી;
જતા રહ્યા જાણે દિગંબર જોગા. રે મનડા. ૪
નીચું કરી કાંધ ન કોઇને નમતા,
મહા અભીમાન અને અતિ મમતા;
બાળ્યા એના સમશાને કાગડા ભમતા, રે મનડા. ૫
લખેશરી કરોડપતી કંઇક લોકો,
હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
પડી ગઇ એહવાની ઓચંતી પોકો. રે મનડા. ૬
કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી;
રખે રૂષીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ,
તમ દર્શન અમો મંદીરમાં પેઠા,
નાહી ધોઈ પ્રભુ બાજોઠ બેઠા,
શણગાર લઇ સઉં શેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલા ધોતી ધરાવી,
સારી સારી સુગંધી લગાવી;
ચંપો ચંબેલી, જુઇ, કેવડો, ને ગુલાબછડી,
તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
જરકસીનો જામો પહેર્યો છે,
પાપણ ઉપર પાઘ ધર્યો છે;
કસી કદોરા, ને કાતરો વાળ્યો,
દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
હીરા, માણેક, મોતી ને મુક્તાફળ,
તે શોભે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
મુસ્તક ઊપર મુગટ ધર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કંઠો જડયો છે;
ચીસપટી માંહી પદ્મ પડયો છે;
કાને કુંડલને હળચીએ હીરા.
કડાં, સાંકળાં, વેડ, વીંટીઓને બાજુબંધ;

પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર. રણછોડરાયે
ફુલ તુલસી, ગુંઝ કમળની માળા,
હાથમાં ગેડીને વાંસળી વાળા;
સારા શોભો તમેછો નંદલાલા,
પાનના બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
ભાવ થકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,
નીરખ્યાં એવા રદયમાં રેહજો;
ગુણ ગાય તમારો દાસ. રણછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલિ અકળ લીલા.

એક વખત વિઠ્ઠલવર ચાલ્યા,ભાવભક્તઉપર લાવ્યા;
બાળ સ્નેહિ સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા, ૧
સુદામાપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાધ્યું;
પવિત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું;
સુદામા કહે છે નારીને.ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;
રીધ સીદ્ધ ને નવ નીધ તે,આ હરીએ મનેઆપેલી. ૩
મુષ્ટી તાંદુલ લઇ માધવે, મને ઘણો ગ્રહસ્થ કરયો.
દળિદર હતું દાણા ન મળતા, છે દુખનોદિવસહરયો ૪

શામા રસોઇ કરવા બેઠી, શોક પાક સામગ્રી ઘણી;
રોટલીની શેર કણેક બાંધિ, તેમાંથી અદશેરવણી. ૫
ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
રસોઇ તૈયાર થવાઆવી, નદીએ નાહાવાનેજઇએ ૬
એટલે ઉઠયા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
સ્વચ્છ ધોએલા વસ્ત્રજ લીધાં,વાતો કરતાએઉચાલ્યા
શુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
લોક વાત કરે છે, માટે અકળ લીલા મુને બતાવો ૮
એહ અકળ લીલા જોવાને, મોહન હું મરૂ મથી,
શામ કહે અકળ લીલા, જોવામાં કાંઇ સાર નથી. ૯
સુદામા કહે મારે જોવિ, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
અકળ લીલા હરજીવનજી;દેખાડવાદીલભાવલાવ્યા ૧૦
શામ કહે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
આપારથી ડુબકી મારે, પેલે પાર કોણ જાય પેહેલો૧૧
એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઇ ઉભો સામીતીરમાં. ૧૨
અકળ લીલા નથી ઓછી નઉતમ નટવર નાગરમાં;
હરજીએ હડસેલી મેહયો સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

ક્યાંગયું ઘરનેક્યાંછે ઘનશામ,આંખેઆંસુડાભરતા૧૪
ત્યારે જળજોઈભડકી ઊઠયા, ભજવા માંડયાદીનબંધુ;
નદી મારીક્યાં નાશી ગઈ,ક્યાંથી આવ્યો આસિંધુ૧૫
આજળથીનહી જાઊંજીવતો,કહીજુગદીશનુંધ્યાનધર્યું;
દામોદરને દયા ઉપની,સાગર વચે ગામ કર્યું. ૧૬
તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં,અવળી રીતીતે ચાલે;
બ્રાહ્મણ શુદ્રસરવે સરખા, એકએકને કન્યા આલે ૧૭
તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગરશેઠ સામા મળ્યા;
બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા,કહીને સાથે લેઇ વળ્યા ૧૮
વીપ્ર કહે સુદામાપુરી કહો શેઠ કેટલે હશે,
શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીશ વરસ થશે. ૧૯
વીસ દિનથી વહાણ ગયાં છે, તે જઇને પાછા આવશે;
પછી તમને ઘેર પહોચાડે, સાઠ વર્ષે જવું ફાવશે ૨૦
સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઇને રહીશું,
પેટ પાપી પુણુવાલાગશે,ક્યાંજઇનેઅનાજખાઇશું ૨૧
શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમારૂં કષ્ટ કાપું;
ખાવાપીવા ઓઢવા પેહેરવા,રહેવાનેમંદિરઆપું. ૨૨
મારે પેટ છે પવીત્ર પુત્રી, તે દેઊં તમને કન્યા;
સુદામા કહેલેઊં શુદ્રની,થાયઅતી અધરમઅન્યા. ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
સઘળે એઠું અન મળવાનુભુખે કયાંમારશોવળખાં. ૨૪
એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરદન ઘાલે;
સો વરસ ઘેર જવાનું અન્ન ઊદક વણ કેમચાલે. ૨૫
અન્ન ખાઇશું ને વટલાઇશું, પરણ્યામાંચીત્ત પેઠું છે;
નાતરહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં જાણવા કોણ બેઠું છે ૨૬
એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદું ઘરબાર લઇ રહ્યા;
પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટ ભેગા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
સુદામાએ સંસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
પાડોશમાં એક અબળા મુઇતી તે સારૂ શમશાનગયા
ઘણુંક માણસ ગયું મશાણે, મડદું છોડીને જુએ;
જે નારી મુઇ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૯
કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુજીવ પેઠો;
નારીનું મુસ્તક ખોળામાં, લઇને પીઊ બળવા બેઠો.
સુદામા જોઇ વિસમય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
સુંદરી સાથે પુરૂશ મરે, આ અનર્થઅવળો કેવો. ૩૧
તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
આમ ચાલછેનારીપુઠે, સ્વામી હોય તેથાયસતીયો. ૩૨
સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઇ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો ભાઇ તમે શું કરો. ૩૩
લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લઇએ;
સીધી રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઇએ. ૩૪
સુદામા કહે અરે શામજી, સર્વે મચ્યા તે લોક નડશે;
મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે૩૫
એવા એવા સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજામી;
હરી લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી ૩૬
સુદામાએ સબ દીઠું ને. પોક મેલી રડવા બેઠા;
જાણ્યું જોડે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઇ પેઠા ૩૭
નગ્રતણા ત્યાં લોકો આવ્યા મડદું ઉપાડયું હાથે;
સુદામાને શોધિ કાઢયો, બળવા સારૂ લ્યો સાથે. ૩૮
શુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખોચોળે;
લોક લઠીઆ લઇ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
ખુણામાંથી ખોળી કહાડયા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણુ આવ્યા.૪૦
ચીતા ખડકી સહુલોક બોલ્યા,બાકી નહિરહેચિત્યામાં;
પેહેલેથી સુદામા સમજી, બીરાજે આ ચીતામાં ૪૧
શુણી સુદામા કરે સોસના, અગનીના ભડકા થાશે;
ફોલ્લા ઉઠશે પાણી છુટશે. દુખ પામીને જીવ જાશે, ૪૨

અગ્નિ ન ખમાયને જીવ જાય,બળ્યું બળવું નારિસંગે
તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહિં અંગે. ૪૩
એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઉં છું;
ઉભા રહો ભાઇ મેલો મને એકવાર નાહાવાજાઉં છુ૪૪
એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત કીધો;
સ્નેહી સુદામાને શામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધો ૪૫

સુદામાએ ડોકુ કહાડયું એટલે હસ્યા વનમાળી;
પ્રભુ કહે તમોછો પાછળ હું આગળ છું લ્યોતાળી૪૬

સુદામા કહે શેની તાળી, ઘણાં વરસ વહિ ગયાં;
કૃષ્ણ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહિ હશે;
વીઠલે કહે વસ્ત્ર જ પહેરો,રસોઇ શીતળ થઇ જશે.૪૮

સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઇ શેની શીતળ થઇ;
પ્રભુ મશ્કરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ. ૪૯

તે કરતાં તમારૂં બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
એ વારતા કોને નવ કહશો, કહોતો હાંસી કરે સહુ૫૦

માહારાજ તમ સાથે શરત, કરિ પાણિમાં હું પડીયો;
કીનારો કેમ આવ્યો નહિ,સાગર જળમાં નીકળ્યો૫૧
ત્યાં સોહામણું નગ્ર નીરખ્યું, પ્રષ્ટા પ્રષ્ટી સૌ પ્રાણી;

ઊંચ નીચને ભેગુ ભોજન,અનીતી દુઃખની આણી.૫૨
ત્યાં હું ગયો વિવાહ થયો શુદ્ર જનના ઘરમાં પેઠો;
ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેને પુત્ર વરી બેઠો. ૫૩
ચોખારેહેવા મન ધર્યું પણ,અન્ન ઉદકવણુટળીવાયો;
નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો. ૫૪
વટલીને ઘર સંસાર માંડયો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
તે વાતને બહુદિવસ વીત્યા તે વારના શુંઉભારહ્યા૫૫
સુણીને શામળીયો બોલ્યા. ભાષણ તમારૂ ભાવ્યું;
શ્યો સીંધુ શાં સુંદરી છઇયા,શુંતમનેસ્વપ્નુઆવ્યુ૫૬
જાગૃત છોને લવરી માંડી, ન બોલસો દુખશે ડાચું;
સુદામા કહે સોગન તમારા. નાહસ્વપ્નુએછેસાચુ ૫૭
શામ કહે સાચું હોયે તો, સંગ તમારો પરહરિએ;
બ્રાહ્મણ જાતી ભ્રષ્ટ થયા, તેની સોબત કેમ કરીએ.૫૮
વીઠલ વદે કહું વીશ્વમાં,ચાડી કરવા ચોરે ડાચું;
સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું ૫૯
તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
મહારૂં કે તમારૂં સાચું સઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૬૦
લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણે કર ઝાલ્યા;
ગાંડામાં ગણી કહાડીને સાથે લઈ મહોલે ચાલ્યા. ૬૧

ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
રામાની રસોઇ જોઇ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૬૨
તેહુ જોઇને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
શામ કહે તમે સંસાર માંડયો, તે સઘળી મારી લીલા.
સુદામા કહે અકળ લીલા, શું વખાણું મુખ થકી;
ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નથી. ૬૪
સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવે ૬૫

ઝુલણી.

ગાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઉ
વારી વારી
ઘરમાં પેસતાં કાનઉઘાડા દીઠા,ઝુલણી કયારે વિસારી
ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારામનનામોહનજીરે;
ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
પાતળીયારે,
ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણીકયાંરે
વિસારી. ૧
રૂવે રૂવેને કાન રૂદન કરે ને, લાવી બેસારૂ સામે ઓટે;
એરે ઝુલણીને કારણેરે, કાન મંદીરીયામાં લોટે, ઓ
નંદના નહાનડીયા ઓ નંદના. ૨

સાવ સોનાની સોએ મંગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો; કહાન કુંવરના વાઘાં
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૩
એરેઝુલણીમાં કાંઇએ નથીપણ જડીઆછેમાણેકમોતી;
એર ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી;
ઓ નંદના નાહાનડીયારે ૪
જરકશીનો જામો શીવડાવું,નેઉપરશીવડાવુંકાનટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૫
દ્વારકાથી પ્રભુ ડાકોર આવ્યા, ને ડાકોર કીધું છે કાશી;
મધરાતે મથુરાથી, નાઠા, મારી છે પુતના માસી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૬
રૂપીઆ તે ગજનો મશરૂ મંગાવું ને બખીયાદેવરાવું
રામ રાતા;
ગાય શીખેને સાંભળેરે ગુણ ગાય જસોદા માતા,
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૭
ખમા મારામનનામોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારેખમારાય રણછોડરંગીલારે
ઓ નંદલાલ ઝુલણી કયારે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એ ત્રા. અનાદિ નિરંજન રાય
આદિ નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીધાં રમવારૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઇ મનસાય,સુભટ થઇ પોઢયાજળમાં
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧
હરી જળમાં પોઢયા સહી સેષ, નાભ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરતને ઉત્તાનપાદ.
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨
ઉતાનપાદ નર નીપજ્યો, રાજા રૂપ નિધાન;
રાજાને બે સુંદરિ. તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન તેના ધ્રુવજી એક સંતાન;
સુમતિ ઉપરછે ઘણું હેત,તેના કુવર ઉત્તમ એક જે.૩
ઉત્તમ ઉછંગે બેસાર્યો રાયે સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી હઇડે હરખ અપાર.
હરખ ન માયે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય;
ઉછંગબેસવાકીધાંમન,અપરમા કહેકઠણ વચન.જે.૪

સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા,ભુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી
અભાગણીના પેટતણા તું, જાને અકરમી ઇહાંથી,
ઇહાંથી જઈ વનમાં તપ માંડ, હરિભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર,તોતનેરાજઅપાવીશવીર.જે.૫
વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતાર્યો મહોંનો રંગ;
સભા તે સઘળી દેખતા, ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
મનભંગથઇ નાંખ્યોનીસવાસ,રોતાઆવ્યોમાની પાસ;
માયેચાંપ્યારૂદીયાશાથ,કહોકુંવરકોણેદુભાવ્યાઆજ.૬

ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠા ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહેઅભાગણીકેરા,સુખમાંછોતોવન જાઓ વેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર તો, તનેરાજઅપાવીશવીર.જે,૭

સુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હઇડે ન ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ,

સુખઆપણુનેકયાંથીવાલા,નીચમધર્મકશાનથીપાળ્યાક
નથીસંતોશ્યાજોગીજતી,તપતીરથવ્રુતકીધાંનથી.જે.૮
નથી સંતોશ્યા સાધુને નથી, આપ્યાં વિપ્રને દાન;
ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે,કયાંથી રાયનાં માન
માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય.દતવિનાકયમપામીએવિત;
જો હોય ધંદ્રાસનનો ખપ. તો કુંવર જઇમાંડોતપ.જે.૯
તપ માંડયુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
સેવા કીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદમુન્ય.
મુનિએ માંડયો મોટોજાગ,તપતીરથવ્રુત થયા સુભાગ;
જોકરીએશ્રીહરીપ્રસંન,તોઅભાગીયાટળીએતન.જે.૧૦

દ્રુવ.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન;
વનમાં જાઉં વેગે કરીને, સુખ સંભારૂ નાહ અન્ય.
સુખ સંભારે સાલે જેહ, વીશ્વંભર પરઠીયો દેહ;
હરી મળેતોતાપઓલાયનહીતરપ્રાણુતજુરેમાય. જે.૧૧

સુરતી.

માતાને આંસુ આવિયાં, ને અંતર ઉપજી દાઝ;
રાજાએ મને પરહરિ, કુંવર તું કરે છે તાજ.
તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી મ્રગલી જેમ;
જળ વિના જેવીમાછલી,મારાપ્રાણુજશેટળવળી.જે૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રોપાવિશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશા પુરશે ખરા;
એ છે અનાથનોરે નાથ.તેનેભજવાજાઉંરે માત. જે.૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન,
કેમ મોકલું વનની વાટે, કહેતાં મારાં હૈડાં ફાટે;
આંખનીઆગળરહોનેબાળ,ઘેરબેઠાભજીયે ગોપાળ.જે.

ધ્રુવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ ઉપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાંજઇવહેલોઆવીશ,માતાદ્યો મુજનેઆશીષ. જે.

સુરતી.

આશિશ દેછે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ.
મસ્તકે રક્ષા માવના, કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા જાણ.
કંઠે કરજો કૃષ્ણ રક્ષણ, ઉરની આગળ નારાયણ;
કટીકેશ્રીવ પુરૂશોતમ પાય, એવી આશિશદેછે માય.જે

માને આંશું આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કેમ કહું વળી, વનમાં વિચરો વીર.
વીર વચન કોનાં નવધરશો, તપકરતાંમાયાનવકરશો;
તપથીતમનેમળશેહરી,વીરા,વીરાવેગેપધારજોફરી. જે.

કવી

ફેરા ફરિયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણ;
આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વંદિને સુકન.
શુકન મળી સવ-સી, ગાય સુવાસણિ બેડું ભરી જાય;
વરકન્યાપરણિનેવળ્યા,વેદભણતાંવિપ્રજમળ્યા. જે ૧૮
મળ્યા શુકન સહુ હરખના,ધ્રુવજી નીકળ્યાનગરબ્હાર
આગળ જતાં ધ્રુવજીને રે મળીયા બ્રહ્મ કુમાર;
બ્રહ્મકુમારભગવાનનેચહાતા,હરિગુણગાતાનેણસુવાતા;
કરજોડી કહેછે ભુપતન,ક્ષમાકરોતમેનારદમુન્ય.જે. ૧૯

નારદ

નારદ કહે શીદ જાઓ છો, સું છે તમારે કામ;
કોણ તમારાં માત પીતાને, શું છે તમારૂં નામ.

ધ્રુવ.

મારૂ નામ છે ધ્રુવ નીરધાર, મારા. પીતાને બેછે નાર;
રાવ રાણા બેઠા સોરંગ,ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જે.૨૦
ઉછંગ બેસવા હું ગયો મ્હાર, ખાંત હઇયાની ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅભાગણીકેરા,જેસુખવાંછેતોવનજાઓ વહેલા
ફરી જન્મલેમારે પેટ,તોતનેરાજ અપાવીશ નેટ જે. ૨૧
નેટ નારદ કેમ ભોગવું, એને આપ્યું ધન;
સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધા કઠણ વચન,
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોઢા સમ હોય તો નીસરે;
ખડગતણોતોસહિયેઘાય,પણએવાબોલસહ્યા નજાય જે.

નારદ

જારે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ,
માન કુમાન શું તાહરે તું તો, પાંચ વરસનું બાળ.
બાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓનેકરોકલ્લોલ;
અપરમાનાં એવા હેત,વિચારિને વાળો ચીત. જે. ૨૩

ધ્રુવ.

ચિત્ત તે કઇપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકળું છુ તાપ.
તાપકુંવરનવઆણિયેરતી,સુખદુખનુંકોઇશરીગત નથી
હરિયેનીરમ્યું તેમજ હોય,કર્યાંકર્મછોડાવેનહિકોય.જે
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
અણ ચીતવ્યું જે આવિ મળે. તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો; અપરમાના બોલાવસારો;
આકુંવરતારાબાપનેકહ્યું,રાજઆપાવુંનેમાનેસહ્યું.જે.૨૫

ધ્રુવ.

સભામાં શું દેખાડિયે, સઉકોમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અભીલાખ.
લાખ લાખેણો કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરીઃ
તપકરતાંજોહરિનામળે,તોમુજપ્રાણતજીશહું બળેજે ૨૬

નારદ.

બળ કીધે હરી નહિ મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઇને વિમાસણ થશે;
વાઘ વરૂ વનમાં બહુ હશે,તે દેખીતુજતનધ્રુજશે જે.૨૭
જાશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંગભોગ;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશો જોગ,

ધ્રુવ.

જોગી રૂષી નહી મુકુ સ્વામ, મનઇંદ્રિયો રાખીશઠામ;
મેરૂ ચળે પણ ચુકુ નહી.રૂષીજીતમ પરતાપે સહિને૨૮

નારદ.

રૂષી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, જાને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહાને, તપ આદરજે ત્યાંય.

ત્યા જઇ કરજે અલ્પાશન. જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
વળીતું ભજજેહરીનું નામ,સ્વરૂપસમરજે શ્રીઘનશ્યામ.
શ્યામને શીશ મુગટ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
પાયપદમશંખ ચક્રને ગદા,એવું સ્વરૂપસમરજો સદા;
કાનમાંઅક્ષરકહ્યું છું જેહ,દ્વાદશાઅક્ષરભણજેએહ, જે.૩૦

કવી.

એ કરતાં ખટમાસમાં તુજને મળસે વૈકુંઠનાથ,
આશીર્વાદ દઇ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
હાથ જોડી ધ્રૂ લાગ્યો ચરણ,આજ્ઞામાગી વિચર્યો અરણ્ય
એહ કથા રહિ એણે ઠામ, રૂષિપધાર્યા રાયનેગામ જે.
મુની આવ્યા મહારાજનું,જોવા રાયતણું સુખ મન;
માન દિધા બ્રહ્મા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂષિ, આશા ઉતમતાતને વશી;
આશાંરેરૂષિસુખનાંરાજ,ધ્રૂવવિના ચીંતાઅતી આજ.

રાજા.

આજ સભામાં રૂષિજી મારે; ઉતમ ખોળામાંય;
ધ્રૂવજી હોય તો આ વધે બહુ, ઉછંગની શોભાય.
ઉછંગે બેસવા ધ્રૂવજી આવ્યો,તેનેતોમેં નવ બોલાવ્યો

સ્રીને વરાંસેવિસર્દુંબાળ.અપરમાએદ્દીધીગાળ.જે. ૩૩
રૂષિ એ વચન નિસરચો, વિરો ગયો છે વંન;
વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દેખી ધુજશે તંન.
તન ધુજશે તડકે ટાઢે, મંદિરમાં માલંતો લાડે;
વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેશે કુમાર, એની કાયા કોમળ સાર
કોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે બ્રમચર્મ તેહ;
મુસ્તક બાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ
એહ આનંદે હરલો ફરતો, ઘોડાની બસ્વારી કરતો;
કાંટામાં કેમ સુશેબાળ,એનીસજ્યાઅહિંછેસાર, જે.૩૫
સારા અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
પાણી પીતો પળે પળે, તે જળવિણ કેમ રહેવાશે.
તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું હાર્યું એમ,
શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર,વિસરનોનથીતેહજવીર.જે૩૬
વળી વિરો અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, સુખડી માગતો સાર.
સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;
તેણે અમને કીધાં તાજ, પુત્રવિનાશુંકરવુંરાજ.જે.૩૭
શું કરીયે વડીસાહેબી ચિત ઠરતું નથી કોઇ ઠામ;
શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ધન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુનો સાજ;
પુત્રવીનાહું દુર્બળદુઃખી,મારા પ્રાણજશેરેરૂષી. જે. ૩૯

નારદ.

રૂશી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતું તે બાળ;
આશીરવાદ દેઇ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડ;
માંડોરાજ્યનેછોડો દુઃખ,એવું કહીનેવળીયારૂખજે.૪૦

કવી,

રૂષીને ચરણે લાગીને ધરૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઇ તપ વીચાર;
ત્યાં જઇ માસ કીધા ઉપવાસ,બીજેમાસે ફળકદપ્રાસ;
ત્રીજે માસ છઠે દીનએમ, ચોથે માશેજળનાંનેમ. ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ઇશ્વર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધીયા ધરૂવજી. ઉભારહ્યાએક ચરણ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાં ધર્યા,
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા;
એમ કરતા ઓળખ્યા અવીનાશ. જે જે. ૪૧
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભા રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન,
ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરિ વૈકુંઠે ગયા;
જઇ કેશવને લાગ્યાપાય,મધુવનમાં કોઇ કષ્ટે કાય.જે.૪૨

દેવતા

કાયા કષ્ટી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
અચરત એતો અતી ઘણું, એમબોલ્યા અમરધરી હેત.
અમર કહે અમને બીક લાગી, રખે લીયે ઇંદ્રાસન માગી

વીષ્ણુ

વીષ્ણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજ્યભોગએઇચ્છતોનથી૪૩
નથી ઇચ્છતો સંપતીને કે, નથી ઇચ્છતો સુખે નેહ;
ચરણ ધર્યા ચીતે મારાં, ક્ષણું અળગો ન મુજથી એહ
મુજ થકી એળગો નહિ એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ
સદા સ્મરણ રાખેછેમારૂં,કહોજીએનેકેમવીસારૂ જે. ૪૪
વીસાર્યો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ

કવી.

ઈંદ્રતણી આસનાવાસના કરી,સુરસ્થાનક મોકલ્યા ફરી;
ગરૂડે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી, વનમાં આવ્યા વેગે કરી.૪૫
કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો;ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જાગ્યા;
નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમ શું પાયે લાગ્યા;

પ્રેમ કરિ પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેહ્લ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણી હવી પ્રકાશ,સ્તુતીકરે કરજોડીદાસ.જે. ૪૬

ઢ઼ૂવ

દાસ દયાળને વીનવો તમો, સર્વ જગતના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારી, અકર તમારૂં સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારાં જેહ, ગણતા પાર ન પામું તેહ;
સઘળી વાતે છો તમે શ્યામ, પ્રાણી માત્ર કરે પરણામજે.

પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
એવું શુણીહરખ્યાનરહર,કુંવરકાંઇએકમાગ્યુતું વર.૪૮

વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારિ સેવા;
વીષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનાનાં સુખ જેવાં.
સુપના જેવી કાચી કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મલે મોકલો,વાહીને ન કરો વેગળો. જે.૪૯

વીષ્ણુ

વેગળો વીરા ક્ષણું ન કરૂં, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજને આપું આજ,સંસારમાં તારી ન રહેલાજ;
લોક કહે રઝળીનેમુવો,સ્વજનોમાંથી પડયોજુજવો ૫૦

પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
ઘેર જાને વીરા તું તારી; વાટે જુવે છે માય;
માનેબાપતણાંદુઃખકાપો,ઇહાંથીજઇસૌને સુખ આપો;
મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,
છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જે. ૫૧
રાજ્ય ભોગવી તું આવજે, તને મોકલીશ એક વિમાન;
તેમાં બેશી તું આવજે, તારૂં થશે જગતમાં જાણ.
જાણ જગતમાં થાશે રાય,વેણે વધશે તુજ મહીમાય;

કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ,જમુનાજીમાંનાહ્યુંબાળજે ૫૨
બાળકને મારગમાં જાતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
જે ફળ દુર્લભ દેવ ગણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
મળ્યામોરારપણહુંનહિફાવ્યો,હરીભજીને માયા લાવ્યો;
આગળરૂષીજીકહેતાએમ,તમનેત્રીકમમળશે કેમ.જે. ૫૩
મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેંતો જાવા દીધા ફોક;
ફરી જઇશુ સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી,રત્ન આપીને લાવ્યો કોડી
પણએકજશહું મોટોલાવ્યો,હરીનાંદર્શનકરીનેઆવ્યોજે

લોકો.

હરી દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન;

રાજા.

હું દુખીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
દુખીઆને શું હસવા સાચા;વને ગયા કેમ આવો પાછા
વન ગયે થયા ખટ માસ,તે કુંવરનોશો વીશ્વાસ. જે. ૫૫

કવી.

ઉર ન વિશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય;

નારદ.

દરશન કરીને આવ્યોરે. રાય તમારો તન.
રાય તમારો તન ઘનું જીવો,એકુળમાં પ્રગટયોછે દીવો.

કવી

વચન સુણી રીઝયા નરપતી,
વળતી વધામણી આપી અતી. જે. ૫૬

વધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
રથે બેસીને સંચરીયાને, સાથે સુત બે નાર.
નારીને શીરે સુવર્ણ ઝારો, ભેટ ભલી લીધી છે ભારી
રાય રથેથી ઉતર્યા જયારે, પુત્રે પરણ્યાત્યાતેવારે. જે. ૫૭

ધ્રુવ

પ્રથમ પ્રણામ અપરમાને, તેં ભેટાડયા શ્રીપત્ય;

સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યાં, તું વાણી બોલ્યો સત્ય;
વાણી બોલ્યો તે સત્ય સહી,આપણી આશા પુરણ થઇ

સુરતી

વીરા હું જોતી હતી વાટ,તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ.જે.૫૮

કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડયો આનંદ ભેર;
હેતનાં આંસુ આવ્યાં ત્યારે, દુધની ચાલી સેર.
સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી,માતાએ ઘણી આશીશ દીધી;

સુરતી

ઘણાં વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યા છે કુળ પાવનજે.૫૯
પાવન કરીયાં કુળ આપણાં, વંશે વધાર્યા નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં, તે ભજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભકત તડકામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીધા;
બંનેભાઇનીપોતીરળી,હેતનાંઆંસુઆવ્યાંવળી જે. ૬૦
વળી રોપાવ્યા બારણા આગળ, કોમળના થંભ;
અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,
કુળઉપરઅક્ષતલખીયાજ,ધ્રુવનેઅવીચળ હોજોરાજ;
ઢોલદદામાબેરીનાદ.ધ્રુવ પધાર્યા નીજ પાસાદ.જે. ૬૧
પ્રાસાદ માહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે. કાઢી વીવાની વાત.
વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે, પ્રેમે કરી પરણાવ્યા નાથ.

ઇંદ્રની કુંવરીનેરાજકુમાર,ધ્રૂવજીપરણ્યાબીજીનાર ૧૨
નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દંન;
રાજાએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આચન.
આસને બેઠા ધરૂજી જાણે, વરતાવી પોતાના આણ;
શાસ્ત્રપ્રમાણકરીનીરધાર,વરતાવેવરણાશ્રમ ચારજે. ૧૩
વર્ણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે સુજાણ;

ધરૂવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે, જે લખ્યું હોય ગીર્વાણ.
ગીર્વાણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ,આયુદ્ધ બાંધવ ક્ષત્રીધરમ;
વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર,શુદ્રને સેવાનો અધીકારજે. ૧૪
સેવા તો સઘળી વરણને, હરી ભજેને નીત્ય;
વરણ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ,મોહમાયામત્સર ટાળીએ
નકરો કુડકપટ અન્યાય,એટલીશીખામણદેજેરાય.જે૧૫

કવી.

છત્રીસહજાર વરસ વહી ગયાં ત્યારે,આવ્યું વીમાનપાસ;
વૈપ્રોને બેસીને સંચર્યા, ધરૂજી ગયા આકાશ.
આકાશમાં ધરૂવ બેઠાજઇ,અવીચળપદતો પામ્યા તહી
જે ગાયે ધરૂવનું આખ્યાન,તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
આવો દાવનહિઆવેફરી,મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી;
ધન દોલતને માલ ખજાના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી,ખાઇશ જુતીઓ ફરી;
તું જાણે મારી સાથે આવશે, અક્કલ તારી ખરી. મુ.
કળજુગમાં કારણ કીરતનનું, સેહેજે ગુણકા તરી;
મરવાનો ભય નથીરાખતો,ડગનથી ભરતો ડરી. મુરખ.
ચંચળ ચપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
દયાપ્રીતમભજ ગોવર્ધનધર; ભવસાગર જા તરી. મુ.

૬૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઇ મળોરે,
હરી હઇયાના હાર મારા વ્હાલા;
પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.
શંખાસુરને મારીયોરે,
આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
બીજને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.

કચ્છે તે સાગર ડોળીઓરે,
ચૌદ રત્ન કાડયાં બહાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ત્રીજેને રૂપે શ્રીહરીરે,
પૃથ્વી દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે,
જાતી રસાતળ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો નરસીંહ અવતાર મારા વ્હાલા;
હિરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે,
પ્રહ્લાદની કીધી સહાય મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
ધર્યો વામન અવતાર મારા વ્હાલા;
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
આપ થયા છડીદાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો ફરશુરામ અવતાર મારા વ્હાલા;
ફરશુરામે ફરશી ફેરવિરે.
કાપ્યા સહસ્ર અરજુનના હાથ મારા વ્હાલા. કૃ.
સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો રામ અવતાર મારા વ્હાલા;

રામે તે રાવણુ રાળીયોરે,
દેવાને કીધું સુખ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણુ.
આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરયો કૃષ્ણુ અવતાર મારા વ્હાલા;
કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણુ.
નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરયો બુદ્ધા અવતાર મારા વ્હાલાઃ
દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરશે કલંકી અવતાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણુ.
કાલીંગાને મારશેરે,
કમળા કેરા કંથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણુ.

૬૩

હું તો તને વારૂ રે, આવીને તે શું કર્યુંરે,
હરી હીરા ખોયો, ને વાહોયો સંસારઃ
હૈયું તારૂં ફુટયું રે, આંખે થયો આંધળોરે,
વિસારીને મેલ્યારે દિનદયાળ. હું તો.
મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
માથે તો ભમતો ને દીઠો કાળ,
મપાટાને હાકયરે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન જોયુંરે, સાર અસાર. હું તો.
મુનશા જનમરે મેળવ્યો તેં ધુળમાંરે,
હંસા ઉપર વાલી હામ;
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હું તો.
સગાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સૌ મલ્યુંરે;
તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;
ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
ડહાપણુંને ડોળ્યુંરે, સ્વાર્થ સાથમાંરે,
પરમાર્થની ન જાણી પેર;
રણછોડ કહે છે રે રાંડના ચેતજેરે,
વહિ ગયો લોભે નદીની લહેર. હું તો.

૬૪

નહિરે વિસારૂં હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસારૂં હરી;
આડે માર્ગે જાતાં ને વળતાં,
અમુલખ વસ્તુ જડી. અંતર.
નદી જુમનાનાં જળ ભરવાને જાતાં,
શીરપર મટુકી ધરી. અંતર.

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી. અંતર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી. અંતર.
રાણી રૂક્ષમણીના મહેલ તજીને,
કુબજાને રાણી કરી. અંતર.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીઠલને વરી.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનશા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષચોરાશીમાં ફરશો, ફરી ફરી અવતરશો મરશો;
ધોખો જનમ જનમ ધરશો, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સૌ મળી કહે મારૂં મારૂં, તેમાં કાંઇ નથી તારૂં;
મ્રગજળ માયાનું લારૂં, હરિ ગુણ ગાવોરે ગાવો.
અંતે સૌ અળગું રહેશે, વાલ્લેપણે વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાચામાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.

૬૬

જે દુખ થાય તે થાજોરે રૂડા રામને ભજતાં. (૨)
પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજોરે. રૂડા.
ચોબાંધીને તળે અગ્નિ પ્રજાળે, મારમુશળ કેરા ખાજોરે;
લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજોરે. રૂડા.
સાતપાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના ગાજોરે.

૬૮

સતગુરૂ સહાય કરો એક વારરે,
મારો છે મુરખનો અવતારરે;
પથ્થર કઠણ હૈયું છે મારૂંરે,
તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારૂંરે.
મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
સતગુરૂએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
ટાંકીને મારગ મુગતા કીધારે,
સતગુરૂએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
આતમજ્ઞાન વિના ઘર શુનુંરે,
સમપણ શોધીને કહાડજો જુનુંરે;
જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી મારીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં જાણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણુ સુખ કીધું,
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,
કોડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાચ્યા,
વંઝા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદ્રા ભરી સુતો,
ભણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે;
મનસા વાચા કરૂણા કરીને,લક્ષ્મીવરને ભજીએરે. ના.
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ, તજીએ માને બાપરે;
ભગની સુતદારાને તજીયે,જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો,ન તજ્યું હરીનું નામરે;
ભરથ શત્રૂઘને તજીજનેતા, નવ તજીઆ શ્રીરામરે. ના.

રૂપી પત્ની શ્રીહરીને કાજે, તજેલા ભરથારરે;
તે માટે કાંઇ કુડું ન પડીયું,પામ્યા પદારથ ચારરે. ના.
વ્રજવનીતા વીઠલને કાજે,સરવે તજીને વન ચાલ્યાંરે;
ભણે નરસૈ વંદ્રાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યાંરે, ના.

૭૦

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
જમણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
છઠે માસે તે ડેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
મહા મજરો કીધો મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
દેશ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
વાલો ઉમરેઠ આવીને રહયારે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યાં તો પગલાં પુજાય છે તારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
સઉને દરશન થાય છે સારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યાં તો પ્રગટ પારખું કીધુંરે, રણછોડ રંગીલા.
આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુંરે, રણછોડ રંગીલા
કાબાને થઇ છે જાણુરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
આશારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
ભાલા તરીને પાર ઉતારો, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ.

પ્રભુ વિના બીજુ કુણ તારિ બેલ્ય છેરે,
હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે,
સગાં સંબંધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે,
નાડી તુટે ત્યારે કોઇ કોઇનું નથીરે,
ગાડી રથડા વળીને હાથી ઘોડલારે,
મેલીને મરવું રહેવું તે દહાડા થોડલારે,
મોટા રંગના ભરેલાં રૂડાં માળીઆંરે,
એક દીન સુવું છે મશાણમાં અકાળીયાંરે.
ભણ્યા ગણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
રામના શરણ વિના ભવોભવ રોગીઆરે,
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરો દેશમાંરે,
પ્રભુને ભજ્યા વિના પેઠા વંતર વેશમાંરે;
કાયા કોમળી આ તો અગન કેરા રાજનીરે,
રૂદે શીખામણ ધરને રૂષીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશતણું સાટુરે, આગળ વસમી છે વાટું. ટેક
એક દીવસ તો આવી બની, રાજા મોરૂધ્વજને માથે;
કાશીએ જઇને કરવત મુકાવ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભ.
સત્યને કાજે ત્રણે વેચાણાં, રોહિદાસ ને રાણી;

રૂષીને વાસ્તે રાજા વેચાણો, ભરવાને પાણીરે. ભ.
પેરો પટાળાં પ્રેમનાંરે તમે, શુરવિર થઇ ચાલો;
ભોજે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી,
પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

પ્રહેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
થંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે,
માર્યો હીરણાકસ્યપ ભુપરે. શા. ૨
નીભાડામાંથી બળતાં ઉગાર્યા, બીલાડી કેરાં બાળ;
ટીટોડીનાંવહાલેઇંડાંઉગાર્યાં,હરીહેતેથયારખવાળરે.શા.
વાણીઆને વીમાસણ કરી, ને કર્યો માટીનો આર;
ખાંડણીયામાં મોભી ખાંડીયો,
તમારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪
રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ;
ઝેર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે,ઝેરના જાણનહારરે. શા. ૫
અંગેવ કેરે કારણે, ચક્કર ધરીયો હાથ;
સુધન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. શા. ૬

શીબીરાજની માટી છાબેતોળાણી, ખાલી કરયાં શરિરરે;
ધર્મ કેરે કારણે તમે, કોલવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરના, જુનાગઢ મોઝાર,
તેમાંનથી મારે નોતરૂ મને, નાતેદીધો તીરસ્કારરે. શા. ૮
ઝુંપડી તારા શેવકની જમવા નથી જાર;
બેટી બેટો તો વળાવીયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે. શા. ૯
અરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચું ઘરેણું મારે શામળો મારી,
દોલત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦
હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
નરસીમહેતાનીવીનતીહુંતો, નાગરમાંછું કંગાલરે. શા. ૧૧
શેઠ તો દુવારકાંપુરી, શામળશાહ જેનું નામ;
હુંડીલેજોહાથમાંમોહન, કરજોપછી બીજુંકામરે. શા. ૧૨
તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા અહીં,
નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩
ધુતારે ધુત વીવા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વજન્મનાં પાપરે. શા. ૧૪

સીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
ત્યારેરૂપલીધું વાલેવણીકનું,વાલોત્યાર થયા તતકાળરે.
કાને કુંડલ જળહળે, એના તેજનો નહી પાર;
બાંએ બાજુબંધ બેરખા,હરીને હૈયેછે હેમનોહારરે. ૧૬
હુંડી લાવો હજુરમાં, શામળશા મારૂ નામ;
હમેશાંલખજોહુંડીયું કહેજો,વાણોતર સરખું કામરે ૧૭
હુંડી હાથો હાથ આપી વાલે, પુરી હઇબાની હામ;
નરસીમહેતાનોસ્વામીશામળોવાલેનવખંડમાંરાખ્યુનામ
મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
માથે ધણી ધારચો કીરતારરે શામળા ગીરધારી,
મને કોઇની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
શામળીયા જેવા સરદારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાત: પ્રભુ પ્રાર્થના.

રાગ વેરાવળ, ૭૪

પઢોરે પોપટ રાજારામના, સતી સીતા પઢાવે;
પાસે બંધાવી પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવે. પઢોરે. ૧
પોપટ તારા કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
તેનું ઘડાવું પોપટ પાંજરૂ,હીરા રતને જડાવું.પઢોરે. ૨

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાવું;
સાકરનાં કરી ચુરમાં, ઉપર ઘી પીરસાવું. પઢારે. ૩
પાખ પીળીને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠલો કાળો;
નરસૈના સ્વામીનેભજો,રાગતાણી રૂપાળો. પઢારે. ૪

૭૫ રાગ વેળાવળ.

કોણ એ સભાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
દ્રૌપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભાછે સામા. કોણ. ૧
વાલોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુંદરી સાથે;
શેલડીનો સાંઠો છોલતા,છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
માનીતી મંદીર પધારિયાં, ચીંથરડાંરે લેવા;
દ્રૌપદીએ ચીર વધેરિયાં,હરીને પાટો બાંધવા. કોણ. ૩
ત્રીકમે તેના તાંતણા,લખી રાખ્યા છે લેખે;
નવસેનવાણુ ચીરપુરીયાં,સઘળી સભારે દેખે. કોણ. ૪
ગરૂડ ચઢીને ગોવીંદ આવિયા, આવ્યા અંતરજામી;
ભક્તઉિદ્ધારણ ભુધરો મેતા નરસઈનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા,
દહી દુધને ઘ્રત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
રસોઇ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;

પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ પાવા. આવો. ૩
અરજ શુણી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઈ;
ગોપીઓ દેખી ઘેલી થઈ, એતી મન હરખાઈ. આવો. ૪
ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી. આવો. ૫
પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહી દેઉ જાવા;
નરસઈનાસ્વામીશામળા, ચાલો ગોકુળ ગાવા. આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણિરે,
બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જાણી. ટેક.
ગર્ભવાસે રક્ષા કીધી તારીરે;
લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારિરે,
તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી. નારાયણ.
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
ધન હોય તો વાવરે તારે હાથેરે;
પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણ.
વણુ સમજે કહે મારૂં મારૂં રે,

ધન કાજ ફરે તમ બારૂરે;
તારે હાથે નથી ધન તારૂ. નારાયણ.
મિથ્યા સુખમાં તે શું લપટાણોરે,
લોક લાજે બળે દીધો પાણોરે,
જાય છે ત્રષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ.
કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શું રહયો રાચીરે;
બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારૂ ઢુકડું, હરિજનને મન હજુરે;
દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વઇકુંઠ.
કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;
મોહમાયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વઈકુંઠ.
પાત્ર દેખીને પોષીએ. ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;
કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વઇકુંઠ.
ચિત ચોરી ના રાખીએ, મારીને રાખીએ મન;
ભણેનરસૈયો વૈશ્નવકહીયે,હરીનેવહાલાહરીજન. વૈકુંઠ.

પદ ૭૯

ઓ રાણાજી જીવનો સંગાથી, હરિવણ મારે કોઇ નથીરે
મારેપ્રભુભજવાનીહામ મારેહરિભજવાનીહામરે. ઓ

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડાંરે;
તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવઘેર :પોઠીયોરે;
બીજો વાંચીડાને ઘેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨ એકરેમાટલુંજશોદામાતનુંરે
બીજું કલાલને ઘેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડાંરે;
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેતુમડુંસાધુસંગમાંરેજી;
બીજું રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી
ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી.
તેમનાજુદાજુદાલેખ ૨)એકરેબેટાચોરાશી ધુણીએરેજી,
બીજોતેલખચોરાશીમાંહ્યરે,હોરાણાજીજીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી.
તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેવાંસળી જશોદામાતનીરે,
બીજી વાદીડાને ઘેરરે હો રાણાજી. જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજી,
હાંરેકેમારેકરવોસાધુસંગ(૨)શામળીયાસાધુનાસંગમાંરેજી
જેથી ચડે ચોગણો સંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
હરિ વીના કોઇ નથીરે.

પદ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રંગ;
અંતરમાં અજવાળું થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ. ૧
ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
જ્ઞાની મુની જોગી જતી,ગુરૂ કિરપા વણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશેવાત,ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત ૨
ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, સાચે રાચે સીતારામ;
એ શીખામણ ચીત્તમાંધરો,ગગ્ગાગુરૂની શેવા કરો. ૩
ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા. બાહ્યર ભીતર હાર ભાળવા;
જોતાં જીવ દશાતોજાય, ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
નન્નાનિર્મળ તેની દશા; જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂદીયે નવ ગણે,
કોના દોષ ન દેખે કશા,નન્ના નિર્મળ તેની દશા ૫
ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે, માથે મરણતણો છે ભે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
છચ્છા છે માયા ગુણમયી, બળવંતી પણ દીસે નહિ;
દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
હરિજન આગે હારી રહી, છચ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ. ૮
ઝઝા ઝાંખી જોને જેહ, વણ વાદળ જ્યાં વરશે મેહ;
વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમ્મર ઉઠે ગુંજાર;
વિના અર્ક અજવાળું જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેશે તે ઉતરે પાર,
કાળ કર્મ નહિ લાગે લેશ, આનંદી હરિનો દેશ;
તે પદને પામે નિરધાર. નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરજામી ઘટમાં મળે;
નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઇ સુક્ષ્મ ને કાંઇ વૈરાટ,
હરીને ભજતાં હું પદ ગળે, ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે. ૧૧
ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજાની બીક;
નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
સમજુ માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરૂને શરણે જઇ રહે;
વચન તણો રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
ઉપાધીથી અળગો રહે. ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂદીયે રહ્યું;
સમજ્યા તેણે લીધો સાર, ગાફલ નર તો ખાશે માર;
જોતામાં જોબન તો ગયું, ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું ૧૪
રેણા રણ ચોરાશી તણું; તેનું વ્યાજ વધે છે ઘણું;
હાણીગરમાં ડુલી ગયો, દેવાળું કાઢીને રહયો;
જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશી તણું. ૧૫
તત્તા તારૂં આપ તપાસ, ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં તું જાશ;
ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
મુરખના મનમાં નહીત્રાસ, તત્તાતારૂ આપ તપાસ. ૧૬
થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી, કાણ રંક કોણ પ્રથવીપતી;
આજકાલમાં જાવું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહી,
ભાવધરીભજકમળાપતી, થથ્થાસ્થિરતોરહેવુંનથી. ૧૭
દદા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઇને કરને સેવ;
પ્રેમ પુશ્પને ચંદનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
અંતરનો ટાળે અહમેવ, દદા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
ધધ્ધા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ્છ વશ રાખે વીર;
શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભોળ;

સદગુરૂબખ્તર પહેરશરીર, ધક્કા ધારણુ ધરજે ધીર. ૧૯
નન્ના નિસ્નાન ગુરૂનું છેય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ, શુરવિરનો સાચો સંગ્રામ;
જ્યાનિગુંણુ જગમાંજેય. નન્નાનિશાનગુરૂનું છેય ૨૦
પપ્પા પુરાની જે પ્રીત, મેરૂ ચળે પણુ ન ચળે ચિત્ત;
કેરૂવનીપેરેઅવિચળરહે, સ્તુતીનિંદાને સુખદુઃખસહે;
નારાયણુને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
ફફ્ફા ફોગટ તે કોણુ ફરે, સચેત થઇ હરી સ્મરણુ કરે;
જનમમરણુમાં આવે નહિ, જેનું મન વશીયું હરીમહી;
જઠરા વાસ ન નીશ્ચે કરે, ફફ્ફા ફોગટ તે કોણુ ફરે. ૨૨
ભભ્ભાભજનથકીભયટળે, નિશ્ચય કાળકરાળન મળે;
ભેખ ધરે જો સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવાયા વઇકુંઠ જાય;
જેવોભાવતેવાહરીમળે, ભભ્ભાભજનથકીભયટળે. ૨૩
મમ્મા માયા મનની જાણુ, મારૂં તારૂં ખેંચાતાણુ;
સઘળેસરખાઆતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
માટેમનહરીચરણેઆણુ, મમ્મામામાયામનનીજાણુ. ૨૪
જજ્જા જીવપણું જેહને, સંશય શોક સદા તેહને;
આત્મબુદ્ધી ન ઉપજે કદા, આશા ત્રષ્ણુાને આપદા,
દેહ દ્રષ્ટી દેખે દેહને, જજ્જા જીવપણું જેહને. ૨૫
રેરા રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકવુ મુકી દે,

વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
લલ્લા લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરિ નહી આવે દાવ;
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજુને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લલ્લાલે તું આતમલાવ. ૨૭
વવ્વા વેદ વચન નીરધાર. જે પ્રીછે તે પામે પાર;
ઉંચનીચનો અંતરનથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી,
સંશયશોકતજજોઅહંકાર, વવ્વાવેદવચનનીરધાર. ૨૮
શશ્શા સાધન સરવે થયું, જેનું ચીત રહી ચરણે રહ્યું;
હરતાં ફરતાં હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન,
કોટીજીવનભયદુશ્કૃતગયું, શશ્શા સાધનસરવેથયું. ૨૯
ખખ્ખા ખાંડનાં બીબાં ભરે, કોયલ કાગડો કુંજર કરે;
મીનમગર બહુ જળચર જાત, જેવું બીબું તેવી ભાત,
મીસરી જોતાં તો મન ઠરે, ખખ્ખાખાંડના બીબાં ભરે.
સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ, હરી વીના નહી ઠાલો ઠામ;
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જો સમજેતોપુરણકામ, સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ. ૩૧
હહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવિ તે રજની નહીકો કાળ, તેમ આતમા પુરણ ભાળ,

નિર્મળનયણેનીરખોનુર,હહા હરી ભાળો ભરપુર. ૩૨
સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા, હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા;
અક્ષરઅક્ષર આતમબોધ;જે સમજે તો ટળે વીરોધ,
સંવતઅઢારબત્રીશીસાલ.ચૈતરસુદસાતમસોમવાર.૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા,હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા. ૩૪

પદ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય ધરી,હરી ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારાવાલાજી,ચીંતામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયું. ટેક.
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુડુ કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તનેજાળવીઓજઠરામાંહી;તારૂરક્ષણકર્યુંપ્રભુએ ત્યાંહી;
તે ભાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦
જગતપતીને નવ જોયો.-કલ્પવ્રક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહઅશુદ્ધશુદ્ધવાણી,જેણેપ્રીતપ્રભુશું નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણિ. દેહ૦
એનેકૃતઘ્ની સરખાકહીએ, તેનીસંગે તે સરખાથઇએ,
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહિએ. દેહ૦

પદ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ-દુતનો ભક્તિ આવે;
અંતકાળસમે,હરિનું બાનું હોયત્યાંજમ શીદ આવે.ટેક.
જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,
જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;
તેને શું રે કરે જમડા કાળા, ૧
એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,
તેને લખ ચોરાશી માફ છે. ૨
એવું નીર્ભય નારાયણનું બાનું,
તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું. ૩
પ્રાણી મારૂં મારૂં ન મીથ્યા ન કરવું,
એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું. ૪

પદ ૮૩

રાજીયો.

જાગો જાગો જીવ લાડકારે, તમને દેઉં છું શીખ;
કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશો, ત્યારે તમને છે ઠીક;
રામ રટોને કોઈ રંગમાં, ટેક.

લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો વણિ મહેનતે, નથી વારંવાર. ૧
કોઇ આગળ કોઇ પાછળરે, જાવું જાવું જરૂર;
રહ્યું નથી ને રહેશે નહી, રાય રાણાને સુર. ૨
નીવ્રતી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશો પ્રવ્રત્તીના પાસમાં, પછે પછાડશો હાથ. ૩
ન્હોય કુટુંબ એ તાહરૂંરે, રટો રામ મુકી રાજ;
રણ સંબંધે આવી મળ્યું, લેણા દેણાને કાજ. ૪
ન્હોય તરૂણી એ તાહરીરે, હાખે સ્વલ્પનું સુખ;
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાંવાનળ દુખ. ૫
પુત્રને પેટ પીતા અવતરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યું ઘરસુત્ર. ૬
પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોષ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જુઓ ગુણના ભાઇ દોષ. ૭
છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
અન્યોઅન્યે વળગી રહ્યું, માટે જાય ઘરબોળ. ૮
કાયા પરપોટો નીરનોરે, ફુટ્યો ફુટીને જાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૯

પદ ૮૪

રાજીયો.

જુઓને નીર ઝાકળ તણુરે, દેખે છે સઉ લોક;
પળ પછી કાંઇ ના મળે, એમ જોબન છે ફોક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નીવ્રતી રાણી એમ બોલીયાંરે. મને નાથની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહી આવે તાલ. ૧
નાટક વીશ્નુએ રચ્યું જ્યારનુંરે, ચીતર્યાં ચૌદ માળ;
અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠયા કોટીક કાળ. ૨
સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંગ;
દશકો નીવ્રતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવ્રતીનો સંગ. ૩
સંતાન થયાં નીવ્રતીને, પ્રાણ પુરૂશનો સંગ;
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અદભુત રંગ. ૪
શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;
વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુંછે વાળનાં છે ત્રણ. ૫
જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;
અક્કલ વહુ છે વિચારનાં, એક સુરતી કુમાર. ૬
એ તો પરવાર નિવ્રતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૭

પદ ૮૫

રાજીયો.

પ્રવતી રાણી પછે બોલીયાંરે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ,
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નવ કરો કહ્યું શોકયનુંરે, તમને હઉં છું શીખ;
જોગી કર્યાની આશા એહને,કંઇને મંગાવી ભીખ. ૧
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
ટુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું આપ નીર. ૨
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે,દાખ્યું સ્વલ્પનું સુખ;
રળતાંખપતાં દીન વહી ગયા,પછી વળી ગયું મુખ. ૩
શ્વેત કેશો ત્વચા લડબડીરે, આવ્યાં નેતરે બેતાળ;
દંતપુરી તો ઉજડ થઇ, આવ્યો ઢુકડો કાળ. ૪
લોભ પ્રવતીનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
ક્રોધની અરીશા કામની, ત્રષ્ણા એક કુમાર. ૫
જમને મારે ઝાડો થાયછેરે; આવ્યા આગળ કર્મ,
કોઠો ચોખાળો બીજો કહે, કોઇ જાણે નહિ મર્મ. ૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
જડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો જાણે નહિ કોય. ૭

સાથ પ્રવ્રતીનો સહુ ગયોરે, આવી નિવ્રતી નામ;
ગુરૂના ચર્ણ પ્રતાપથી રટો નરભા શ્રી રામ. ૮

પદ ૮૬

રાજીયો.

જીવ ગયે સુનું સહિ થયુર, કાયા નગ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટયા શ્વાસના તાર;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં, ટેક.

મુવા જીવને રોતુ નથીરે, રડે સ્વાર્થ સમાઇ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે, પ્રગટ આપુછું ગાઇ. ૧
રડે તરૂણી કેવું કહીરે; છુટા મુકીને કેસ;
ગયું મણીતળ માહરૂં, જાણિને બાળે વેશ. ૨
સાસરવેલી શું કહી રડેરે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરૂં, પરણ્યાએ કર્યો કેર. ૩
ઓથને માટે બંધવોરે; ભુજ લેલાટ લગાઇ;
રણમાં મુકયો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભાઇ. ૪
માતપીતા કેવું રડેરે, પાળે ઘડપણ મારૂંરે,
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સાર, ૫
પુત્ર માબાપને કેવું રડેરે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહયો એક, ૬

જમશે કે શહેશે ભુખનેરે, જમશે જમનો માર;
તેમાંનું કોય કહેતું નથી, માટે જુઠો પોકાર, ૭
સ્વાર્થે સર્વે રડેરે, વળી કાંઇ લોકાચાર;
જન નરભા રટો રામને, નહી તો ખોશો પેંજાર, ૮

પદ ૮૭

રાજીયો.

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો દામ;
ગગનમાં મહેલ ગાજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ,
રામ રટોને કોઈ રંગમાં, ટેક
મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીયોના ઠામ;
ઓચીંતા ઉઠિને ચાલીયા, નથી પોહોચ્યા કાંઇ હામ. ૧
આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણુ,
સુખ તમારાં સાંભળતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
અચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,
ઘેડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
શાલો લીધી છે મોઘા મુલનારે, લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંગ. ૪
સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે, જાણું તમારી વાત.
વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત. ૫

ચાર દીવસ જતા જાતરારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથ તમ ચાલીયા,કાંઇએ બાંધ્યું નહી સાથ. ૬
ધન ધરતીમાં ધાડયાં રહયાં રે, સાથે લીધું ન કાંય;
તે ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાંહાં આહ્ય. ૭
તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણું કોમળ મુખ;
સાણુસીએ જમડા ચુંટશે. કેમ વેઠશો દુખ. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. ૯
ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વીવેક;
બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જાઓને એક. ૧૦
જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઇ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧
ગુરૂ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જાગી નરભા તું જોય;
લેણ દેણ આવિ મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ રાગ.

નાથ તમે જાનત હો સબ ઘટકી,
મીરાં ભક્તી કરે પરગટકી;
નાથ તમે જાનત હો સબ૦ ટેક.
ધ્યાન ધરી મીરાં ફેર સમર લો,

સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીંગરામકુ તુલશી ચડાવત,
ભાલા તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧
કૃશ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઇ નાચત,
તાલ મરદંગ લાગે ચુટકી;
રૂમઝુમ પાયે ઘુઘર બાજત,
લાજ ખોઇ ઘુંઘટકી. નાથ તમે૦ ૨
વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજયા.
સાધુ સંગાથે મીરાં અટકી;
કરી ચરણામ્રત પી ગયા મીરાં,
વીશ બની અમરતકી, નાથ તમે૦ ૩
ઘરથી નીકળી ચલીરે કેદારે,
શીરપર ગાગર મટુકી;
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીના તથો.

સખી પડવે પુરણ બ્રહ્મ, જે કોઇ જાણેરે,
રૂડો રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે,
સખી બીજે બોડાણેજી બોલ બોલ્યા એવારે

રાખશો રહેશે તોલ. ઉપજે એવારે
સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન પ્રભુજી પ્યારાંરે;
હાથમાં વાત્રે હરીના જન, શોભે સારારે
સખી ચોથે ચાલ્યા જાય. વસમી વાટરે
રૂદીયામાં રણછોડરાય, મળવા માટરે-
સખી પાચમે પજીયા પંથ, તડકા તનમાંરે;
સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમાં.
સખી છઠે છાપાં અંગ. ધણિનાં ધરીયાંરે;
રાખે રૂદીયા સાથે રંગ, હવે મન હરીયાંરે.
સખી સાતમે સુંદર સ્યામ, મોહન મળીયારે
હું તો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફરીયારે.
સખી આઠમ જોડી વહેલ, બળવંત બેઠારે;
પુરવ દેશમાં કરી મહેર, પંથમાં પેઠારે,
સખી નોમે નમવા જાય, આણી રાખેરે;
સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાકેરે
સખી દશમે આવ્યા ડાકોર, હરજી રસીયારે;
તે ઠેકાણે ઠાકોર, વ્હાલો મારો વસીયારે.
સખી એકાદશીના દન, ગુગળી ઘેરયારે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેર્યારે.
સખી બારસે બાંધ્યા છે બંધ, શેવકથી છાનારે;

સોનું તો સવા વાલ પુંજીમાં પામ્યારે.
સખી તેરશે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાં રે.
સખી ચઉદશે ચરણામ્રત પ્રેમે પીધારે;
હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન કીધારે,
સખી પુનમે પુંજા થાય, શોભા સારીરે;
દરશન કરવાને જાય, નર નારીરે.
સખી પંદર તથો સાત વાર, જે કોઇ ગાશેરે;
તેને મળશે દવારકાનો નાથ, વૈકુંઠ જાશેરે.

પદ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા
આરતીકીજે મહારાજાની,લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક. ૧
મોરમુગટશીરછત્રબીરાજે,મણીમાણેકચળઝનેમણી;
પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
પાઘ કસુંબી ઝીણા સરબંધ, છોગાં બહુ ધરીયાં; (૨)
તીલક લીલાટ હીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
કેસરીઆડમકરાક્રતકુંડળ, દધિસુત બેઉ જડીયાં (૨)
એક કટાક્ષે ભ્રકુટી કેરા ત્રણ ભોવન ચડીયાં. જે૦
અમુલ વરની આંખલડી, ધર્યું ચીમુક ગાલે. (૨)

મુખારવિંદતણી શી શોભા,કેસરીછે ભાળે. જે૦ ૫
અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે, કોટી રવી ચળકે; (૨)
કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બેહુ લટકે. જે૦ ૬
અનેક આભુષણ રત્ન હીમનાં, પુષ્પની માળા; (૨)
તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને.તે જન બહુ વાલા. જે૦ ૭
જરકસી જામો અંગે સોહે, વિવિધ બહુ ભાતે; (૨)
ઈંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાંતે. જે૦ ૮
ચત્રભુજ પુરશોતમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
શંખચક્રગદાપદ્મ બીરાજે,ત્રેઉ દરશણ વાજે. જે૦ ૯
કટી મેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
દીનાનાથ દીસેછે દયાળુ,અસુબબન્યો લટકે. જે૦ ૧૦
ચરણકમળ આનંદસાગર, સેવક સુખકારી; (૨)
જેજનઆવીનીરખેપ્રભુને,દુઃખનટવરકાપેભારી.જે૦૧૧
છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવરને વેશે; (૨)
ગોપ થઈ ગાયો ચારિ, ગોપી રમ્યા રાસે. જે૦ ૧૨
જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડંકપુરવાશી; (૨)
ઠાકોર નાથ થઈને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જે૦ ૧૩
આઠે શીખર ગોડીઘર ઉપર. ચોઘડીયાં વાગે; (૨)
નોબતશબ્દ સુણેજેપ્રાણી;દુખ તેના ભાગે. જે૦ ૧૪

દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં, જે આવી કરશે; (૨)
કોટી જન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત,તે પળ હરશે. જે૦૧૫
આરતી એ પુરૂષોતમ કેરી, પ્રેમ ધરી ગાશે;
જે કોઇ પ્રેમ ધરી ગાશે;
સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી, વૈકુંઠે જાશે. જે૦ ૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત ઐસો ગ્યાન બિચારી,
વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અબ.
બ્રાહ્મણકે ઘર નાતી ધોતી, જોગનકે ઘર ચેલી,
કલમા પઢકર હુઇરે તરકડી,તો આપેઆપ અકેલી. અ.
નહી પરણેલી હું તો નહી કુંવારી,પુત્ર જણુ જણુ હારી;
કાળી મુંડીકાકોઇ ન છોડયા,તો હજુએબાળકુમારી. અ.
સસરો મારો બાળો ભોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
પરણ્યોહમારો પારણિયે ઝુલે,તો મેરે ઝુલાવનહારી. અ.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મેં જાઇ;
એ તીનુંકે ઘેર ધણીઆણી તો,વેનકું ગોદ ખેલાઇ.
નહિ જાઉં સાવરીએ નહી જાઉ પીયરીયે.
સ્વામીકી સેજ સમાઇ;
કહેતકબીરાસુનોભાઇ સાધુ; જોતમેંજોત મીલાઇ. અ.

લે માળારે લે માળા, તું તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખે લે નટવર ન્યારા.
હરીહિરો તારા હાથજોઆવે,તોતુટેત્રીકુટી તાળા.તું તો.૨
આ જુઠી બાજીનું જોર ન કીજે.
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩
જઠરામાંજાળવિયોતુંને,ભુલીભવભરતોમોટીફાળા. તું.
કાયા તોરી કામ ન આવે;પુકે જલે જેમ અંગારા. તું.૫
છોટાકહેછતમાંનવછાકો,તોસેજ તરશો ભવપાર. તું. ૬

ભજન ૯૩

વારૂ મારા વીરારે, ન કરીએ સંગ નીચનોરેજી. ટેક.
નીચપણું નિશ્ચે નરકે લઇ જાય. વારૂ.
આકડીઆનાં દુધરે અતી છે ઉજળારેજી,
તે પીધે તરત મૃત્યુ થાય. વારૂ.
દુધડિયા મંગાવોરે, ગવરી ગાયનાં રેજી;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ.
બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેજી;
તેને સંગે અંગને વસ્ત્ર ઉજડાય. વારૂ,

આંબલાયાની છાંયારે, અતી રળીયામણિરેજી;
તેને શેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વા૨.
ગુરૂના પ્રતાપેરે, જેઠીરામ બોલીઆરેજી;
દેજો અમને સંત ચરણૂમાં એ વાસ. વા૨.

ભજન ૯૪

રાગ ધોળ.

ગરૂડ ચઢી આવજો ગીરધારી,
વજ્જા મારી રાખજોરે મોરારાઃ
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
શ્રી કૃશ્ણુને લાગુ‌ં પાય;
ગુણ ગાવાની ઇચ્છા થાય. ગરૂડ૦ ૧

પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
શારદા કરજો મારી સહાય;
પદ પુંજીને પાવન થાય. ગરૂડ૦ ૨

માતા આપો અવિચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા રાખજો તમારિ;
દાસ થાય અવીચળકારી. ગરૂડ૦ ૩

ધર્ન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા તે શંકર રાય;
પાંચ દેવે લીધા અવતાર. ગરૂડ૦ ૪

પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. ગરૂડ૦ ૫

રાજા ધર્મ તો ધર્મ ધ્યાન,
રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમ મહા બળવાન. ગરૂડ૦ ૬

રત્નવંતાની કુંવરીરે આવે;
સાથે જોશી સહદેવને લાવે,
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. ગરૂડ૦ ૭

હસ્તિનાપુરમાં ઓળો રે પડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પેહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી.ગરૂડ૦ ૮

બીજે પાસે તે ગરથ ભંડાર,
ત્રીજે ઉગરવા નથી આર;
એમ સાહ્ય છે વારંવાર. ગરૂડ૦ ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઇ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રૌપદી નારી;
સામો દુર્યોધન અહંકારી. ગરૂડ૦ ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઈ છે સારી,
બોલ્યો દુરીયોધન અહંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રૌપદી નારી. ગરૂડ૦ ૧૧

સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. ગરૂડ૦ ૧૨

સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવિ માંડો ઘર આ ઠામ. ગરૂડ૦ ૧૩

સતી આવી બેસોનેરે ખોળે,
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;
તોયે સતીનાં મન ના ડોલે. ગરૂડ૦ ૧૪

ખોળે બેસશે ગદા ભીમ કેરી,
તને કાળે લીધો ઘેરી;
તું તો જાદવ કુળનો વેરી. ગરૂડ૦ ૧૫

તને લાગ્યું સતીનું રે પાપ,
ખોળે બેઠા તે શોક સંતાપ. ગરૂડ૦ ૧૬
દુર પંથ છે દ્વારકાં ગામ,
ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
જોગી જોઇ ધાયા ઘનશ્યામ. ગરૂડ૦ ૧૭
એમણે ગરૂડ શણગાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસેંનવાણું આણ્યાં;
આવી પુર્યાં છે શ્રીભગવાન. ગરૂડ૦ ૧૮

પદ ૯૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણ ભવ ભય દારૂણં,
નવ કંજ લોચન કાજ મુખકર કંજ પદ કંજારૂણં.
કંદર્પ અગણીત અમીતછબી નવનીલ નીરજ સુંદીરં;
પટ પીત માનહું તડિત રૂચીશુચી નૌમી જનકસુતાવ.
શીર મુકુટ કુંડલ તીલક ચારૂ ઉદાર અંગ વિભુષણં,
અજાનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામ જીન ખર દુષણં.
ભજ દીનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ દશરથ નંદનં.

ઇતી વદત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજનં.
મમ રહચે કંજ નિવાસ કરૂ કામાદી ખળદળ ગંજનં.

મંગળા આરતી.

રસભીના રાય રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં;
પ્રાતઃ સમે પ્રભુના મુખ નીરખી;આનંદ ઉર ને સમાયરે;
સુરીનર મુનીવર વેદ વખાણે,નારદસારદ ગાય. વસો.
કોટીવદન છબી મુખપર વારી, અકલીત રૂપ અપારરે;
મંગળ રૂપ મનોહર દીસે,સેવક સુખ ભંડાર. વસો.
તાલ મ્રદંગ વીણા રસ વાગે,મુખ મોરલી ધનઘોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ,ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચંન થાળ કપુર ભરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતારૂમારાઅલબેળાની,રાધારમણવીલાસ. વ.
અષ્ટ સીદ્ધી આગળ ઉભી,મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમ સ્વામી,રાજ કરો રણછોડ.વસો.

સમાપ્ત.